

Møte onsdag den 28. april 2010 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 71):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime
2. Referat

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et representantforslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:01:24]: På vegne av representantene Øyvind Vaksdal, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og meg selv har jeg den glede å fremme forslag om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande vil framsette et representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [10:02:01]: På vegne av representanten Borghild Tenden og meg sjøl fremmer jeg forslag om å tillate salg av lokalprodusert alkohol direkte fra produsent og å tillate omtale av alkoholholdige produkter på produsentenes nettsider.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:30]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Magnhild Meltveit Kleppa
- statsråd Tora Aasland
- statsråd Lisbeth Berg-Hansen

Statsrådene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. – Ingen har reist seg.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Bård Hoksrud.

Bård Hoksrud (FrP) [10:03:20]: Det er hyggelig at statsråd Magnhild Meltveit Kleppa endelig kommer til Stortingets muntlige spørretime. Siste gangen var, så vidt jeg kan erindre, 11. november. Siden den gang kan en vel si at vi har hatt ganske store utfordringer når det gjelder

infrastrukturen over store deler av landet. Vi har hatt store problemer med jernbaneinfrastrukturen – tog som ikke har gått, lyssignaler som ikke har virket – og annen infrastruktur som det har vært store problemer med på jernbansiden. Vi har også hatt store problemer den siste tiden med flytrafikken, som sto stille på grunn av askeskyer over store deler av både Norge og Nord-Europa, og hvor det fortsatt er mye som er uavklart.

I tillegg har vi hatt en ganske tøff vinter på veisiden, med store utfordringer. Det betyr at et veinett som i lang, lang tid har forfalt på grunn av mangel på vedlikehold, fortsatt vil forfalle, og det vil forfalle i enda større grad enn det som var forventet.

Nå har statsråden, sammen med statsministeren, vært veldig klar og tydelig og sagt at man ønsker å øke bevilgningene til jernbanesektoren. Det er vi selvfølgelig veldig glad for. Men på tross av at Regjeringen og statsråden har skrytt hemningsløst fra denne talerstolen av hvor flink den rød-grønne regjeringen har vært i de foregående årene og av hva man skal gjøre de neste ti årene, har veidirektøren sagt at forfallet på veinettet vil fortsette å øke på tross av den såkalte enorme og voksende satsingen.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden: Hvilke tiltak vil statsråden sette i verk for å hindre at det økte forfallet på veinettet får fortsette? Vil statsråden også sørge for at veiene får en tilleggsbevilgning i forbindelse med revidert budsjett og statsbudsjettet for 2011?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:05:34]: Eg deler representanten Hoksrud si beskriving når det gjeld vegvedlikehaldet. Der er det eit stort etterslep å ta igjen. Heldigvis er det slik at løyvingane til det har auka dei siste åra. Det er òg slik at fylkeskommunane har auka sitt vedlikehald på den delen av vegnettet som dei no har overteke.

Det er fleire forhold som det er all grunn til å sjå nærare på for å få mest mogleg vedlikehald for pengane. Regjeringa har nyleg motteke ein rapport frå Dovre Group, som ser på organiseringa av vedlikehaldet – kva som har skjedd frå den tida då vegvedlikehaldet vart konkurranseutsett. Der er forholdet at funksjonskontraktane framleis har eit forbettringspotensial når det gjeld både drift og vedlikehald. Dovre Group påpeikar at kontraktane godt kunne ha vore større og meir standardiserte. Det er noko som vi no skal sjå på. Dovre Group seier òg at kvaliteten på vedlikehaldet har vorte betre. Vi har òg ein riksrevisjonsrapport som fortel at det er behov for auka merksemd på vegvedlikehald.

Så er det ikkje slik at samferdselsministeren berre har fokusert på bane og luftfart den siste tida. Det er slik at vi arbeider utrøtteleg òg for å styrkja vegvedlikehaldet.

Bård Hoksrud (FrP) [10:07:39]: Det er godt å høre at statsråden også er opptatt av problemene og utfordringene vi står overfor på veisiden, men jeg har lyst til å utfordre statsråden videre. Drift og vedlikehold handler også mye om trafikksikkerhet. Vi vet at det bare på vårparten har vært mange ulykker med MC-er, motorsykler, involvert. Vi ser at det er 43 drepte så langt i år, ifølge tall fra

Trygg Trafikk pr. mars, mens det var 38 drepte i fjor. Det var en gledelig utvikling i fjor, men det virker nå som om utviklingen er i ferd med å gå den gale veien igjen.

Det jeg har lyst til å utfordre statsråden på, er: Betyr ikke det at hvis man utfører vedlikehold, hvis man asfalterer og setter i gang med den typen tiltak, kan man også sørge for at antallet ulykker går ned? Da er det ikke veldig ambisiøst å bygge 12 km motorvei og 9 km midt-delere, som virkelig er tiltak som monner når det gjelder trafikksikkerhet.

Så har jeg lyst til å utfordre statsråden – for hun var ikke tydelig på det: Vil det komme økte bevilgninger på veisiden, på samme måte som man ønsker det på jernbanesiden?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:08:45]: Trafikktryggleik har høgaste prioritet i alt Regjeringa sitt arbeid på vegsektoren. No har fleire instansar gått i lag med Statens vegvesen og lagt fram ein omfattande handlingsplan for trafikktryggleik. Den stiller vi opp på. Vi er veldig fornøgde med dei mange tiltaka som der er foreslått, faktisk vel 150, som gjeld både tiltak på vegen med køyre-tøyet og òg overfor forarane. Så har vi der eit delt ansvar. Alle som set seg inn i ein bil, har sjølv eit ansvar for å halda fartsgrensene, bruka belte, vera oppmerksame. Det er faktisk slik at dersom den delen vart halden, kunne vi ha halvert talet på alvorlege ulukker.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Arne Sortevik.

Arne Sortevik (FrP) [10:10:06]: I Dagsavisen i går kunne vi lese oppslag om at NSB kan få millionbot – om pendlere som sto igjen på perrongen, om lovede passasjer-seter som ikke ble levert, og om Samferdselsdepartementet som truer NSB med bot.

Når vil Samferdselsdepartementet gi Vegdirektoratet og Statens vegvesen bøter – bøter for dårlig vedlikeholdte veier, som gir økt risiko for liv og helse, bøter for dårlig vedlikeholdte veier, som øker drivstofforbruket og øker reparasjonskostnadene på bilparken?

Norge har Europas dårligste veier. Når vil denne regjeringen gi veiene et løft?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:10:55]: Fyrst til NSB og oppslaget i Dagsavisen. NSB er eit selskap som staten kjøper tenester av – 1,7 milliardar kr pr. år. Når dei ikkje leverer, er vi nøydde til å sjå på på kva måte vi skal følgja dette opp. Der er vi i ein dialog.

Når det gjeld Statens vegvesen, har Statens vegvesen òg sine rammer å halda seg til. Dei har heilt klare retningslinjer for korleis dei skal arbeida. Det er ikkje bot som der er vegen å gå, men det er ei tett oppfølging, ein tett dialog, mellom departementet og Statens vegvesen. Eg må berre seia at så langt har eg lært å kjenna både Vegdirektoratet og Statens vegvesen som etatar som følgjer godt opp, som er opptekne av å styrkja vedlikehaldet, som er opptekne av å realisera ulike prosjekt. No har vi eit lyft for vegsektoren: 322 milliardar kr totalt til vegar, baner, hamner og farleier.

Presidenten: Ingerd Schou – til oppfølgingsspørsmål.

Ingerd Schou (H) [10:12:10]: Partileder Navarsete sa i Aftenposten den 27. april at hun vil ha Høyre med på veto. Hun vil ha hjelp fra Høyre angående veto når det gjelder datalagringsdirektivet. Nå er det vel kjent for statsråden at Høyre vil ta i bruk nye virkemidler for å bygge mer vei og bane raskere. Er det slik at statsråden vil ha hjelp fra Høyre også til å bekjempe Arbeiderpartiet, slik at vi kan ta i bruk Offentlig Privat Samarbeid for å få bygd nettopp mer vei og bane? Det skal ikke stå på Høyre.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:12:52]: Det er godt å høyra at det ikkje skal stå på Høgre, for det har jo stått på Høgre i mange år når det gjeld utbygging av vegnettet vårt. Det er nok å visa til førre periode då dei sjølve sat i regjering. Det er veldig bra.

Så er det slik at vi er fire månader inne i den nye Nasjonal transportplan, som skal gå over ti år, og som inneber desse 322 milliardar kr, som eg allereie har snakka om. Der er finansieringa for dei fire fyrste åra no ein kombinasjon av statlege midlar og bompengar, og prosjekta skal no fasast inn i tur og orden.

Så vil eg ta eit initiativ til ein debatt om vi ytterlegare kan få på plass endå meir midlar til veg og bane i samband med revideringa av Nasjonal transportplan. Vi kjenner eit trykk ute etter å få endå fleire prosjekt på plass. Det er godt å vita at Høgre stiller opp.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgingsspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:14:01]: Me veit at dei dårlege vegane våre er ein trafikksikkerhetsrisiko, men den største enkeltfaktoren med omsyn til dødsulukker i 2008 var at det var for mange som køyrde med alkohol i blodet.

No har det vore eit spennande prosjekt i Sverige. I staden for å ta forarretten frå dei som blir tekne i promillekontroll, gir ein eit regelverk der det blir stilt krav om at det vil bli sett inn ein alkoholås. Det er fordi gjentakning er eit stort problem når det gjeld dei som blir tekne i promillekontroll – det er mange som har eit alkoholproblem. Det er grunnen. Og det er den største enkeltfaktoren for dødsulukkene i 2008.

No har det kome ein rapport frå Vegdirektoratet. Er dette noko statsråden vil vurdere òg i Noreg?

Presidenten: Presidenten må få lov til å bemerke at oppfølgingsspørsmål skal relatere seg til hovedspørsmålet. Selv om spørsmålet er til samme fagstatsråd, så befinner det seg langt fra hovedspørsmålet som opprinnelig ble stilt.

Presidenten gir likevel statsråden mulighet til å svare på spørsmålet, hvis hun ønsker det.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:15:28]: Då vil eg fyrst seia at viss alle bilførarar hadde halde fartsgrensene, hatt på seg belte og køyrt edru, så kunne talet

på alvorlege trafikulykker – talet på drepne og alvorleg skadde – vore halvert. Det seier noko om kor viktig dette er. Å sjå på kva vi kan gjera når det gjeld å unngå å køyra i ruspåverka tilstand, er hovudprioritet for Regjeringa. Det som er mest aktuelt, er ei prøveordning med alkoholås for bilførarar som er inne i eit rusprogram. Men eg skal lova Hareide at vi skal vurdera heile rapporten veldig nøye. Eg er innstilt på å sjå på kva vi kan følgja opp.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:16:34]: Venstres spørsmål går på trafikksikkerhet på vei. Jeg håper det er relevant for presidenten.

I januar 2007 fremmet Høyre og Venstre et representantforslag om å opprette et uavhengig veitilsyn. Det fikk støtte i salen fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Regjeringen nedsatte et utvalg som la fram sin rapport i februar 2009, der flertallet var for å opprette et uavhengig veitilsyn. Nå har rapporten vært ute på høring, og høringsfristen var i august 2009.

I februar i år spurte jeg statsråden om fremdriften på avgjørelsen, og statsråden sa da at hun skulle komme tilbake så raskt som mulig. «Så raskt som mulig» er et relativt begrep, men jeg vil anta at «så raskt som mulig» er før vi går fra hverandre i juni i vår, stemmer det?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:17:30]: Det er rett at NOU-en som omhandlar trafikktilsyn, har vore ute på høring. Det er òg slik at det er delte meiningar blant høyringsinstansane. Dette er ei sak som Regjeringa må vurdera nøye korleis vi skal følgja opp, fordi tilsynet som der vart føreslått, lèt seg ikkje samanlikna med tilsyn i tilsvarande land. Det er òg slik at det er ein stor kostnad for å få tilsynet på plass. Spørsmålet er om vi skal bruka kanskje 50–100 mill. kr på tilsynet, eller om vi heller skal bruka endå meir midlar f.eks. på trafikktryggleik.

Det eg kan seia om framdrifta, er at saka kjem når ho kjem. Ho kjem uansett ikkje tidsnok til at Stortinget får ho til behandling i vår.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Øyvind Halleraker (H) [10:18:42]: Vegene våre er i dårlig forfatning. Dette rammer vegbrukere og fører til høgere transportkostnader og redusert framkommelighet, særleg i distriktene. Det bør interessere Senterpartiet. Over lang tid har vi nå sett behovet for å ta igjen dette store etterslepet som har blitt svært tydelig og merkbart for trafikantene.

Alle partier og flere regjeringer har erkjent dette, men fortsatt har vi altså et vedlikeholdsetterslep på 20 milliarder kr. For å ta igjen dette etterslepet har Høyre foreslått et vedlikeholdsfond på 50 milliarder kr og en del andre virkemidler som OPS, som modernisering av sektoren.

Regjeringen vil imidlertid ikke lytte til dette, men benytter i stedet enhver anledning til å skryte av at de nå bruker mer penger på veg enn tidligere regjeringer.

Ja, det er riktig, men så har også handlingsrommet økt betydelig. Aldri i moderne tid har anleggskostnadene steget så mye på så få år, heller. Om man virkelig får mer igjen for pengene, står igjen å se.

Regjeringen sier i NTP følgende:

«Det er en prioritert målsetting å skape en vesentlig bedre drifts- og vedlikeholdsstandard på riksvegene.»

Tidligere samferdselsminister Navarsete sa at det skulle lukte asfalt over hele Norge. Men så står det i en bisetning: tar forbehold om at oljeprisen ikke øker.

Jeg vil be om et konkret svar fra statsråden: Mener hun at planene som nå foreligger, er tilstrekkelige til å forhindre at vegstandarden ikke forverres ytterligere?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:20:40]: 100 milliarder kr meir til veg, jernbane, hamner og farleier dei komande ti åra: Så stor kostnadsutvikling kan vi ikkje ha i dette landet, sjølv med dei mest pessimistiske utsiktene frå Høgre, til at vi ikkje ser noko igjen til veg og bane for dei midlane.

Vi er opptekne av å ta igjen det etterslepet som vi no ser, men vi snakkar faktisk om mange års forsømingar når det gjeld veg. Det er difor vi no har hatt ein gjennomgang både av vegvedlikehaldet og av korleis det kan organiserast – kva som er konsekvensane av endringane som skjedde i 2003. Det er difor vi no ser på om vi kan gjera forbetringar i dei ulike kontraktane. Statens vegvesen prøver ut, ved bygging av ny E6 på Helgeland, ein kombinasjon av utbygging, drift og vedlikehald. Dei prøver ut mindre kontraktar i Vesterålen, for dermed å kunna utnytte lokale entreprenørar endå meir.

Eg må få minna om at vi faktisk har auka løyvingane til vedlikehald frå 6 til 9 milliarder kr, at vi har varsla ein vidare auke, og at det lukta asfalt over heile landet i fjor, og representanten Halleraker kan faktisk gleda seg over det òg i det året som vi no er inne i.

Øyvind Halleraker (H) [10:22:34]: Det er nok ikke bare Høyre som er litt pessimistisk. Jeg står her med Statens vegvesens handlingsprogram for de neste tre og ti årene. Her heter det at 23 pst. av riksvegnettet nå kategoriseres som dårlig og 8 pst. som svært dårlig. Så sier rapporten videre:

«Rammene til drift og vedlikehold av vegnettet vil ikke være tilstrekkelig til å stanse videre vekst i forfallet.»

Dette er skremmende lesning, for det står nemlig videre at fra 8 pst. riksveger med «svært dårlig dekketilstand» vil dette øke til 20 pst. i løpet av fire år. Hvordan samsvarer det som Statens vegvesen her påpeker, med det svaret som samferdselsministeren nettopp ga?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:23:31]: For det fyrste er vi einige på eitt punkt både Statens vegvesen, representanten Halleraker og eg, trur eg, og det er at det har vore mange år med forsømingar òg når det gjeld vedlikehaldet på veg. Det er jernbanen som det har vore fokusert mest på i vinter.

Men vi starta jo året med ein riksrevisjonsrapport som

fortel om akkurat det same. Det betyr at vi må intensivera innsatsen for å sjå om vi kan få på plass endå meir vegvedlikehald for pengane. Det er difor vi no går gjennom kontraktsformene, og det er difor vi no ser på omfanget av kontraktane og erfaringane så langt. Det er òg difor vi har utrusta fylkeskommunane med ekstramidlar. Vi har til og med fått beskjed tilbake om at fylkeskommunane no prioriterer vegvedlikehaldet utover det som ein faktisk kunne forventa i statsbudsjettet for 2010.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Ingjerd Schou.

Ingjerd Schou (H) [10:24:46]: Jeg tror jeg går tilbake til representanten Hallerakers spørsmål, som jeg oppfatter at statsråden ikke besvarte. Det handler om de planene som nå foreligger, at de faktisk ikke forverrer, men forbedrer standarden på vei, og at etterslepet er dokumentert til 20 milliarder kr.

Høyre vil som kjent både ha vedlikeholdsfond, vi vil ha prosjektfinansiering, Offentlig Privat Samarbeid om finansiering, helhetlig planlegging og moderne organisasjoner. Det virker som om partileder Halvorsen har rett når hun sier at Regjeringen «mangler sprut» og ikke vil ta i bruk noen nye virkemidler i det hele tatt. Hvorfor stritter samferdselsministeren så veldig mot nye virkemidler og kanskje først om tre–fire år vil vurdere å ta i bruk disse?

Men tilbake til spørsmålet: Vil de planene som nå foreligger, ta igjen etterslepet og forbedre forholdene?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:25:50]: Det som er vår ambisjon, er å ta igjen etterslepet, og det er å styrkja vedlikehaldet. Vi veit at vi – bokstaveleg talt – har ein veg å gå for å få det til. Men slik har det altså no vore over lengre tid både på veg og på jernbane og for så vidt òg på offentlege bygg, at vedlikehaldet har vore forsømt – difor dette engasjementet og dei tiltaka som eg allereie har nemnt for Halleraker.

Og så må eg få lov til å seia at når det gjeld nye verkemiddel, kan ein jo spørja: Kva er det som tel mest her? Er det nye verkemiddel? Er det dyrare verkemiddel? Det er jo slik at dei OPS-løysingane som vi har prøvd ut så langt, vart ikkje rimelegare. Dei vart heller ikkje dyrare. Det vart raskare framdrift – det var poenget. Difor ser vi no på korleis vi kan følgja opp med raskare framdrift, for vi har meir pengar i Nasjonal transportplan enn Høgre hadde.

Presidenten: Arne Sortevik – til oppfølgings-spørsmål.

Arne Sortevik (FrP) [10:27:07]: Det er bra at også Høyre er opptatt av at vi må bygge moderne, sikre og miljøvennlige veier og med nye finansieringsverktøy. Det er nødvendig. Veistandarden i Norge kommer til å bli dårligere i 2010, til tross for alle disse løftene som vi har hørt så mye om. Når statsråden nå selv i foregående svar viser til gode og dårlige og dyre og mindre dyre finansielle verktøy, er det grunn til å minne om at det aller dyreste er å kjøpe vei på avbetaling.

I forrige periode, gjennom 30 bompengesaker, kjøpte bilistene i Norge vei på avbetaling – en samlet investering på 90 milliarder kr. Bilistene ble tvunget til å bidra med 68 milliarder kr, og som takk for hjelpen fikk de altså en ekstra regning på 13 milliarder kr gjennom innkrevingskostnader og byggelånsrenter. Hva vil statsråden gjøre for å erstatte bilistenes råde avbetalingskjøp med statlig finansiering?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:28:15]: Det som er hovudfinansieringa i Regjeringa sitt opplegg gjennom dei komande ti åra, er statlege midlar.

Så er det eit trykk lokalt for å få på plass fleire bompengeprojekt, for dermed å få på plass ytterlegare prosjekt – anten tidlegare eller å få dei finansiert i det heile. Det synest eg er ein god kombinasjon. Det har eg tenkt å tilrå skal bli dei to hovudfinansieringsformene framover. Så kan det vera at det på nokre plassar og på nokre område er ytterlagare tiltak som bør drøftast. Bompengeselskapa har sjølve kontinuerleg søkjelyset på å bruka mest mogleg av pengane på veg. Der er det tydelege tal som fortel om forbedring.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:29:29]: Eg deler representanten Halleraker si bekymring for vegane våre. Me har eit enormt vedlikehaldsetterslep. Vegdirektoratet seier at 23 pst. av riksvegane våre har for dårleg standard, og me opplever eit forfall. Er det ikkje da naturleg å vurdere etablering av eit uavhengig vegtilsyn for å vurdere nettopp desse problema? Denne vinteren har me hatt veldig stort behov for eit eige, uavhengig luftfartstilsyn. Me har òg hatt behov for eit eige, uavhengig jernbanetilsyn. Men nokre av dei største utfordringane har me faktisk når det gjeld vegane våre.

I NTP sa Regjeringa at dette er noko ein ønskjer å vurdere, og at ein vil kome med ei sak til Stortinget om dette i 2010. Kan statsråden bekrefte dette? Kva er hennar tankar om eit eige, uavhengig vegtilsyn?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:30:35]: Vi må ikkje framstilla det som om det i dag ikkje er tilsyn på vegsektoren. Det er tvert imot eit Statens vegvesen som opererer både på region- og distriktsnivå, og som følgjer med på kva for forfatning dei ulike vegane er i. Det er ikkje mangel på tilsyn som gjer at det er forfall i vedlikehaldet. Eg antek at Hareide, som deler bekymringa med Stortinget, òg tek inn over seg at når det gjeld vegvedlikehald, er det mange år med forsømmingar – inkludert under den regjeringa han sjølv var ein del av for kort tid tilbake.

Det vi skal avklara når det gjeld eit uavhengig tilsyn, er om vi her skal bruka nye midlar på eit tilsyn som vi ikkje har heilt oversikt over – det er ikkje så konkret skissert – eller om vi skal bruka meir pengar direkte på veg.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:31:57]: Spørsmålet mitt går til fiskeriministeren.

Størstedelen av norsk oppdrett foregår i notmerder i sjøen hvor forspill og ekskrementer slippes direkte ut. Beregninger basert på tall fra Klima- og forurensningsdirektoratet viser at norske oppdrettsanlegg slipper ut næringssalter tilsvarende kloakk fra 8,8 millioner mennesker. Kloakkutslipp fra norske oppdrettsanlegg havner urensset rett i sjøen – og tilsvarer nå utslipp fra nær to ganger Norges befolkning. I 2009 betalte hver eneste norske husstand i snitt 2 920 kr i året i kloakkavgift. Oppdrettsnæringen betaler ingenting.

Bare i 2009 økte utslippene med 9 pst., i takt med veksten i oppdrettsnæringen. Beregninger viser at oppdrettsnæringen bidrar med nær 80 pst. av de menneskeskapte tilførselene av fosfor og over 60 pst. av de menneskeskapte tilførselene av nitrogen på kyststrekningen fra Lindesnes til russergrensen. For store utslipp av næringssalter kan føre til overgjødsling, noe som igjen kan føre til dårlig vannkvalitet og redusert biologisk mangfold.

Når vi ser på de alvorlige tilstandene vi har hatt med lakselus, der fagetater og miljøorganisasjoner er enig med Kristelig Folkeparti i at vi har store utfordringer, har vi også utfordringer i forhold til dette med kloakkutslipp. Sett i lys av dette blir spørsmålet mitt til statsråden: Hvordan vurderer statsråden gjennomføringen av de vedtatte økningene i antall oppdrettsfisk for inneværende år, såkalt maksimal tillatt biomasse?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:34:00]: For å etablere akvakulturvirksomhet må en selvsagt også søke om utslippstillatelse. Alle oppdrettsanleggene må ha en utslippstillatelse fra miljøvernmyndighetene, og jeg legger til grunn av miljøvernmyndighetene ikke gir utslippstillatelse til mer næringssalter enn det miljøet rundt lokaliteten tåler. Jeg forutsetter selvsagt også at oppdretter forholder seg til disse tillatelsene.

Så er det slik at for den løpende virksomheten er undersøkelser pålagt før en får ta i bruk en lokalitet og starte oppdrettsaktivitet, men det kan også kreves undersøkelser underveis i produksjonen. Det blir gjort i en god del tilfeller.

Når det gjelder framtidig vekst, er den også tuftet på en miljømessig bærekraftig strategi som ligger til grunn for alt arbeid og all utvikling innenfor havbruksnæringen. Jeg legger også til grunn at de forskjellige etatene som har ansvar for å gi tillatelse til vekst, følger opp på det området. Det er miljøvernmyndighetene som skal gi tillatelse, og utslippstillatelse, på normal måte. Det blir altså ikke ny vekst uten at den er miljømessig bærekraftig.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:35:29]: Her føler jeg at statsråden ikke gir svar på spørsmålet mitt. For en har tydeligvis ikke kontroll når utslipp som tilsvarer kloakk fra 8,8 millioner mennesker, går rett ut i sjøen. Vi kjenner jo til forholdene i Chile, med en næring som nå ligger med brukket rygg. Vi er selvfølgelig bekymret for norsk oppdrettsnæring.

Da spør jeg statsråden om hun nå ikke har nok kunn-

skap, både når det gjelder utfordringene vi har hatt med lakselusproblematikken, og de utfordringene vi nå har med kloakkutslipp, til å si et klart nei til å øke antall fisk i merder langs kysten.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:36:13]: Det er slik at ting henger sammen her. Selv om en oppdretter eventuelt får en ny konsesjon, ny tillatelse til vekst, kan ikke oppdretteren og selskapet ta i bruk den veksten hvis de ikke har utslippstillatelse. En er helt avhengig av at en har både en lokalitet som er godkjent, og en utslippstillatelse for å ta i bruk den veksten. Har en ikke det, hjelper det ikke med ny konsesjon eller ny vekst.

Det er heldigvis slik at her er det også en del andre sammenhenger som virker til beste for miljøet. Skal en lykkes i produksjon av oppdrettsfisk, er en helt avhengig av å ha et godt miljø. En lokalitet som eventuelt er overforbrukt – for å bruke et slikt ord – vil ikke være optimal i forhold til vekst for fisken. Her har altså oppdretteren en genuin interesse av å bruke lokalitetene på best mulig måte. Det gir også best økonomi for oppdretteren.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Knut Arild Hareide.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:37:21]: Eg må få nytte anledinga til å gratulere statsråden, som fagstatsråd, med gårdsdagens forhandlingsløyising med tanke på delelinja. Det må gi inspirasjon til å kunne ta større grep – og eg tenkjer på at me opplever ei oppdrettsnæring som slepp ut næringssalt tilsvarande kloakkutslippa for 8,8 millionar menneske. Me veit at me har store utfordringar knytte til lakselusproblematikken, og me veit at så å seie alle lakselver vil bli stengde for fising på grunn av denne problemstillinga. Likevel vurderer Regjeringa å utvide mengda med fisk i merdane, noko me veit er ei av dei største utfordringane knytt til denne problemstillinga.

Mitt spørsmål er: På bakgrunn av den alvorlege situasjonen me er i no, kan statsråden seie at den utvidinga ikkje vil finne stad?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:38:25]: La meg først få takke for gratulasjonen. Jeg legger ikke skjul på at det også var en stor dag for fiskeri- og kystministeren i går.

Til temaet: Det er ikke er noen sammenheng mellom de utslippene som finner sted, og situasjonen for villaksen. Det blir referert til at lakselver blir stengt, men det har ingenting med utslipp av næringssalter å gjøre. Det er en annen problemstilling.

Når det gjelder framtidig vekst, så er den – som jeg sa i mitt forrige svar – avhengig av at en har lokaliteter som er bærekraftige, og som er godkjent av miljømyndighetene for et utslipp. De lokalitetene som vi nå ser tas i bruk, er lokaliteter langt ute på kysten, med gode havstrømmer, og der det blir lagt stor vekt på at vi ikke skal få oppsamling av sedimenter under anleggene. Så de utslippene man har i dag, anses ikke å være problematiske – i hvert fall ikke med tanke på villaksen.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:39:37]: Norge eksporterer 35 millioner måltider mat hver dag til en årlig verdi av 44 milliarder kr. Verden trenger mat. Norge kan produsere, og verden er villig til å betale.

Likevel synes jeg å ane i denne salen stadig flere negative innspill mot oppdrettsnæringen, en næring som vi faktisk har sagt vi skal satse på i framtiden, en næring vi har sagt skal tilføre nasjonen Norge mye av de inntektene som faller bort når oljealderen avtar. Likevel vet vi at vi har utfordringer både knyttet til det som har med utslipp fra anleggene å gjøre, særlig det som samles opp under anleggene, og når det gjelder lakselus og en del andre ting. Og omdømmet er viktig. Men jeg mener at det snart er på tide å stille opp for oppdrettsnæringen og si at nok er nok. Nå må vi også prøve å snu denne negative trenden, og få et positivt omdømme.

Vil statsråden i hvert fall ta et initiativ til at vi får utarbeidet rapporter knyttet til det positive rundt oppdrettsnæringen?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:40:46]: Jeg er helt enig med spørsmålsstilleren i at det er en viktig næring, som er helt avgjørende for mange små og litt større lokalsamfunn på kysten. Vi har et fantastisk produkt som veldig mange rundt om i hele verden setter stor pris på.

Til spørsmålet om å få fram og få utarbeidet rapporter: Det er veldig mye fakta som er utarbeidet allerede. Utfordringen er nok snarere å «komme på», som vi sier. Det med gode historier er ikke like enkelt som krevende historier. Når det er sagt, legger jeg stor og avgjørende vekt på at norsk havbruksnæring skal være miljømessig bærekraftig. Det er den eneste farbare veien for at denne næringen skal fortsette å ha den viktige rollen – og kanskje ha en enda viktigere rolle i framtiden. Jeg bruker enhver mulighet til både å snakke om det som er veldig positivt, og samtidig peke på at det her er noen utfordringer som næringen må ta tak i.

Presidenten: Svein Flåtten – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:41:54]: Statsråden slo jo bremsene på for fremtidig vekst på grunn av miljøproblematikken. Vi har vært i en ventepause mens markedet for oppdrettsfisk rundt omkring i verden er på sitt aller, aller beste, og mulighetene for norsk oppdrett er meget store.

Det er veldig mange krefter som virker noe med hverandre, men også noe mot hverandre, i denne næringen. Jeg tror det som nå etterlyses, er at noen tar avgjørelser – enten det blir fremtidig vekst eller ikke vekst. Nå henviser statsråden i sitt svar til at det er de forskjellige etatene som kommer til å avgjøre dette. Men det politiske ansvaret for dette bærer jo fagstatsråden.

Spørsmålet mitt er da: Når tar statsråden sikte på å skjære igjennom og ta en avgjørelse om dette? For det er det næringen trenger og etterspør.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:42:59]: I oktober – like etter at jeg tiltrådte som fiskeri- og kystminister – fikk jeg urovekkende tall knyttet til situasjonen i havbruksnæringen når det gjaldt lakselus. Det var tallstørrelser og ikke minst ny kunnskap om resistensoppbygging som var av en slik karakter at jeg fant det fornuftig å utsette den 5 pst.-veksten som allerede var varslet. Jeg sa samtidig at før vi skulle drøfte det spørsmålet igjen, ville jeg ha sikkerhet for at situasjonen ville bli lagt under kontroll.

Nå vet jeg at det er gjort enormt mye arbeid på kysten – hos alle oppdrettselskapene, i tett og godt samarbeid med Mattilsynet. Akkurat i disse dager er den «våravløsningen» under ferdigstilling. Jeg vil i hvert fall ha tallene, resultatene av det, før jeg treffer beslutning om hva vi gjør med framtidig vekst.

Jeg har heller ikke opplevd noe stort rop fra næringen om å få den veksten akkurat nå. De har vel andre ting som de er mer opptatt av.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:44:26]: Fiskeri- og kystministeren kan bare bli stående, for jeg har også spørsmål til henne.

Noe av det som kanskje mest av alt plager og irriterer folk flest, er når vi kommer fram til byråkratiske pålegg og tillatelser, som man i hvert fall på mange måter føler ikke har rot i virkeligheten og ikke minst, er unødvendige. Jeg vil bruke et eksempel for å illustrere dette innledningsvis: Dersom et fiskefartøy ønsker å føre annen manns fisk fra f.eks. Nord-Norge til Egersund – la oss ta norsk vårgytende sild – altså mellom to steder, kreves det føringstillatelse fra Sjøfartsdirektoratet. Dersom den samme båten hadde fisket denne fisken selv, trengs ikke denne tillatelsen. Dette må jo påføre enkelte både frustrasjon, irritasjon, men ikke minst er det helt meningsløst at du må ha særskilte tillatelser for å føre fisk du ikke har fisket selv, mens har du fisket den selv, er det greit. Dette er bare ett eksempel.

Vi har eksempler knyttet til Merkeregisteret. Vi har hatt en viss debatt knyttet til hva som er fiskebåter, og hva som er fritidsbåter. Det finnes en rekke andre eksempler også. Hvis en fiskebåt frakter fisk, skal den føre fangstdagbok, selv om det ikke er hans egen fisk, og selv om han ikke er ute på fiske.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden sørge for at det foretas en gjennomgang av regelverket hos Sjøfartsdirektoratet og Fiskeridirektoratet, sørge for at i hvert fall de mest meningsløse paragrafene fjernes?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:46:25]: Representanten refererer til to forskrifter. Jeg har naturlig nok ikke detaljert kunnskap om den ene, som er under Sjøfartsdirektoratet. Men jeg oppfatter at hovedspørsmålet går mer på det samlede regel- og forskriftsverket som fiskerinæringen og i noen grad havbruksnæringen er utsatt for, for å bruke et sånt begrep.

Jeg har gjennom et langt liv ved kysten, både som politiker og som næringsutøver, levd i denne verdenen. Etter at jeg ble fiskeri- og kystminister oppdaget jeg at det fan-

tes noen forskrifter som jeg antakelig burde ha kjent som fiskeoppdretter, men som jeg ikke var klar over. Dette forteller meg at det er fornuftig med en gjennomgang. Så har jeg sagt til Norges Fiskarlag og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening at jeg ønsker innspill på regler og forskrifter som de finner det vanskelig å oppfatte hva egentlig handler om. Det samme har jeg sagt til mine etater og til mitt direktorat for å få til en gjennomgang, for å se om det er forskrifter og regler som ikke kan begrunnes i behovet for kontroll – som er et viktig aspekt med tanke på ressursene i den tradisjonelle fiskerinæringen – eller i hensynet til miljø, eller i eventuelt andre ting. Alle regler og forskrifter som ikke har en god begrunnelse, er jeg innstilt på å fjerne.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:48:03]: For det arbeidet vil jeg gi statsråden honnør. Jeg håper at det arbeidet vil intensiveres, og at også de innspillene som da eventuelt vil komme, følges opp raskt, slik at man kan få redusert en del av det frustrasjonsnivået som finnes der ute.

Men jeg ønsker også at statsråden kanskje kan si lite grann om hvilket tidsperspektiv det er snakk om, for jeg har også fra andre statsetater hørt om at man skal ha en gjennomgang for å redusere skjemaveldet, for å redusere byråkratiet osv. – og det går år og dag uten at noen overheadet kan merke forskjell. Så jeg håper statsråden kan si lite grann om tidsperspektivet.

Jeg vil gjerne at statsråden i hvert fall svarer meg på det ene, konkrete spørsmålet: Synes statsråden det høres fornuftig ut at hvis en fiskebåt som er godkjent av alle myndigheter, skal føre sild, f.eks., fra Nord-Norge til Egersund, trenger den egen sertifisering som lasteskip – altså føringstillatelse — mens hvis den frakter sin egen fisk, trenger den det ikke? Synes statsråden det høres ut som en fornuftig ordning?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:49:11]: Med fare for at jeg ikke kjenner akkurat den detaljerte forskriften godt nok, skal jeg være litt forsiktig. Men jeg antar at det også har med en ressurskontrollsituasjon å gjøre. Jeg blir litt i tvil i og med at det er Sjøfartsdirektoratet det blir referert til. Det skal jeg sjekke når jeg kommer tilbake til departementet, men som sagt legger jeg til grunn at fisken skal leveres på land av det fartøyet som har fanget den. Det handler om ressurskontroll og trygghet for at det ikke blir mulighet for juks. Jeg skal sjekke akkurat den eksplisitte saken.

Når det gjelder tidspunkt, har jeg som sagt utfordret både Fiskarlaget – det gjorde jeg på deres landsmøte ikke veldig lenge etter at jeg tiltrådte – og havbruksnæringen gjennom de møtene jeg har hatt med dem. I tillegg har jeg bedt om at vi intensiverer dette arbeidet i eget hus, rett og slett fordi jeg tror det er viktig å få ryddet opp av kontrollhensyn, av legitimitetshensyn og, ikke minst, av respekt for dem som skal leve et liv i denne næringen.

Presidenten: Det blir gitt anledning til to oppfølgings-spørsmål – først Torgeir Trældal.

Torgeir Trældal (FrP) [10:50:34]: Jeg ønsker egentlig å fortsette representanten Nesviks spørsmål, og det handler om tidsperspektivet. Statsråden sier at man skal jobbe for å få en gjennomgang tidligst mulig. Men dette er et byråkrati som er til stor beklagelse for næringen, og næringen sliter med det. Jeg vil gjerne høre mer konkret fra ministeren: Kan vi få dette til denne våren, eller kan vi få det til til høsten? Det vi dessverre ser for ofte, er at man sier man kommer tilbake, og så går det årevis før man kommer tilbake. Dette er på vegne av næringen: Når kan næringen regne med at vi har det på plass?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:51:11]: Som jeg sa i mitt tidligere svar, har jeg utfordret næringen. Da legger jeg til grunn at hvis de har helt konkrete regler og forskrifter som de sliter med, så kan de komme til meg med dem, kjapt. Da skal jeg også følge opp kjapt. Jeg vil også på eget initiativ undersøke om vi har den typen regler og forskrifter. Så er jeg avhengig av å få innspill, for jeg er veldig opptatt av å få forenklet og effektivisert forskrifter og regelverk. Det er viktig for myndighetene å ha ryddighet i det, men det er selvsagt enda viktigere for næringene, som må forholde seg til et kanskje litt kronglete regelverk. Det aller viktigste er at rapporteringer og den typen ting skal være enkelt, det skal være forutsigbart og i det hele tatt forståelig. Det er viktig for å utvikle fiskeri- og havbruksnæringen for framtiden.

Presidenten: Frank Bakke Jensen – til oppfølgings-spørsmål.

Frank Bakke Jensen (H) [10:52:28]: Det kan kanskje være fristende å si at maks tillatt biomasse også kan være et verktøy man kan bruke overfor byråkratiet, men da med kraftige begrensninger for hvor mye biomasse man kan få lov til å ha på hvert kontor. Kanskje vi får begrenset forskriftene?

Vi registrerer til stadighet eksempler på nye regler – regler med tilbakevirkende kraft, og regler som er ganske uforutsigbare – både innenfor oppdrett og innenfor fiskeri.

Er det for statsråden viktig med langsiktighet og forutsigbarhet for næringsutøverne? Og: Hva vil statsråden gjøre for å sikre at langsiktighet og forutsigbarhet blir en verdi også innenfor forvaltningen og byråkratiet?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:53:18]: Som tidligere næringsutøver er jeg veldig klar over at det å ha forutsigbare rammevilkår er viktig i planleggingen av driften av den aktiviteten man holder på med. Så dukker det av og til opp nye behov. Det kan være ny kunnskap, og ikke minst innenfor reguleringene er jo det en utfordring. Jeg tror nok fortsatt at vi vil ha en situasjon der man vil si at det er voldsomme endringer fra et år til det neste, men det vi snakker om av regelverk og forskriftsverk her, er jo mer av den langsiktige typen. Det må være forståelig, det må være forutsigbart, og det må være slik at man skjønner hvorfor man har reglene. Det er avgjørende for myndighetene, og det er også viktig for næringsaktørene. Og som sagt, jeg satte dette tidlig på dags-

ordenen da jeg kom inn som statsråd, og vil følge opp det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Henning Warloe (H) [10:54:37]: Jeg vil stille følgende spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

Aftenposten har de siste dagene satt fokus på problemer som også Høyre har tatt opp ved flere anledninger her i Stortinget. Det dreier seg om økt politisk styring av forskningsfeltet, stadig nye øremerkinger av forskningsmidler og redusert frihet og handlingsrom for universiteter og høyskoler og andre forskningsinstitusjoner. Det er for lite frie midler tilgjengelig for forskning. Frie midler utgjør nå bare 7 pst. av midlene som deles ut gjennom Forskningsrådet. Resultatet er at nesten 100 årsverk bare ved de største universitetene går med til å skrive søknader som får avslag. I gjennomsnitt får åtte av ti søknader avslag. Dagens søknadsordning og knappe midler skaper unødvendig byråkrati og bortkastet tid. Universitetene kunne fått mer forskningsmidler direkte, f.eks. gjennom økte basisbevilgninger, slik Høyre har foreslått. I stedet har Handlingsromutvalget påvist at frie midlers andel av budsjettveksten har sunket fra 30 pst. til bare 5 pst. de siste årene. Regjeringens enorme tro på politisk styring av samfunnet er et generelt problem, men på forskningsfeltet blir det på en måte enda verre. Forskingen skal utforske ukjent terreng og gi oss ny kunnskap, og da er det ikke alltid så lett på forhånd å definere målsettinger og resultater og øremerke penger nøyaktig til det ene eller det andre, slik Regjeringen gjør i stadig større grad i statsbudsjettene.

Regjeringen skryter av at det satses mer penger på forskning enn noen gang. Men det er til Regjeringens egne politiske prioriteringer pengene går. Nesten alle nye penger til universitets- og høyskolesektoren og til forskningsfeltet er øremerkede. Søk annerledes, er svaret statsråden gir til de åtte av ti forskere som får avslag i dag.

Kunne statsråden isteden vurdere om det ikke heller er Regjeringen som bør prioritere annerledes, og gi større frihet til forskerne?

Statsråd Tora Aasland [10:56:32]: Det skal være vanskelig å få tilslag på forskningssøknader og de mest attraktive forskningsmidlene. Men jeg vil gjerne understreke det som jeg også har uttalt til avisene, at norske forskere kanskje bør bli mer strategiske og utnytte flere finansieringsmuligheter enn de gjør i dag. Og det er ikke slik at det nødvendigvis er en motsetning mellom den gode, nysgjerrighetsdrevne, grunnleggende forskningen og det som til enhver tid er et av virkemidlene for slik forskning, nemlig fri forskningsprosjektstøtte fra Forskningsrådet. All forskning er jo i prinsippet fri, og Warloes parti, alle partier, har vært med her i Stortinget på å godta og godkjenne de viktige forskningsprogrammene som ligger bl.a. i forskningsmeldingen, og som er en videreføring av tidligere regjeringers forskningsprogram. Det kan selvfølgelig være slik at også forskning innenfor store områder som globale utfordringer, som utviklingen av næringsvirksomhet, som

helse – bare for å ta noen temaer – kan ha grunnleggende forskning i seg. Det er ikke slik at all grunnleggende forskning, eller grunnforskning, bare kommer ut av det som kalles de frie forskningsmidlene.

Så her mener jeg vi har lagt til rette for at det skal skje forskning med sikte på å få fram nettopp de svarene på noen av de spørsmålene vi ikke har stilt, samtidig som vi vet alle sammen at vi trenger mer kunnskap på viktige områder. Det er en kunstig motsetning mellom dette, og derfor blir det også en kunstig motsetning, den diskusjonen om øremerking eller ikke øremerking, om styring eller ikke styring av forskning.

Henning Warloe (H) [10:58:25]: Jeg takker for svaret.

Spørsmålet var altså om Regjeringen nå vil tenke seg om og våge å slippe forskerne mer fri til å følge egne veier til ny kunnskap, istedenfor å måtte designe søknader som er tilpasset Regjeringens politiske føringer og øremerkinger.

Statsrådets sa i sitt svar bl.a. at forskerne må bli mer strategiske, og det er nettopp den tilpasningen vi fra Høyres side er kritiske til. Både Regjeringen og statsråden snakker jo mye om hvor viktig og bra det er med satsing på kunnskap og forskning. Dette skal vi leve av i framtiden, men Regjeringen har tilsynelatende veldig liten tiltro til at forskerne selv vet hva det er smart å forske på, og hvor den viktige kunnskapen vi trenger å skaffe oss, finnes – for det har altså Regjeringen stort sett definert og bestemt på forhånd. Det er et tankekors at de mest epokegjørende forskningsresultater opp igjennom historien sjelden har kommet som følge av oppsatte planer og mål, men på helt overraskende, nye områder. Jeg synes at Regjeringens tro på styring av dette feltet virker naiv.

Vil statsråden ta initiativ til å styrke de frie forskningsmidlene?

Statsråd Tora Aasland [10:59:35]: Denne statsråden og denne regjeringen tar hele tiden initiativ til å styrke den frie forskningen i og med at all forskning skal være fri og ikke styrt. Statsråden blander seg selvsagt ikke inn i hva det skal forskes på, men sammen med Stortinget legger vi til rette for de store programmene, og det er her jeg mener at strategien må komme inn. Jeg tenker da på strategisk tenkning i forhold til finansieringsmulighetene, ikke det at man skal la seg styre eller bli styrt når det gjelder selve forskningen. Det er ikke min agenda i det hele tatt å styre forskningen på den måten. Jeg mener det er viktig at man har en forskning basert på den akademiske friheten når det gjelder metode og delforskning innenfor de større områdene. Men det som jeg savner, er at ledelsen ved universitetene og ledelsen ved de enkelte forskningsmiljøene sammen med forskerne selv tenker strategisk for å utnytte de ulike finansieringsmulighetene. Her er det mye å hente, også for den banebrytende, grunnleggende forskningen. Jeg kjenner faktisk også eksempler på at grunnleggende forskning har kommet til, og resultater av dette har kommet, selv for forskning innenfor programmer.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Svein Harberg.

Svein Harberg (H) [11:01:02]: Det er en åpenbar mismatch mellom forskningsmiljøenes ønske om forskningsmidler og de pengene som Regjeringen legger ut, ikke minst i de store programmene. Mest rammet er universitet og høyskoler som i fjor leverte nesten 1 400 søknader om frie forskningsmidler. Kun 20 pst. av disse ble innvilget. Jeg forstår at det skaper motløshet i forskningsmiljøene.

Det gode, som kanskje statsråden er inne på når hun sier at det skal være trangt, er at det borger for kvalitet på de søknadene som kommer gjennom. Søk annerledes, søk strategisk, søk på våre programmer, sier statsråden. Det er jo styring. Det betyr at kreative søknader får midler. Det kan umulig sikre kvaliteten. Er statsråden da bekymret for kvaliteten på de søknader som går til programmene, og vil hun vurdere endring i styring av midlene på bakgrunn av det?

Statsråd Tora Aasland [11:02:06]: Statsråden er ikke bekymret for kvaliteten på de søknadene som går til de store programmene, så lenge vi har et kvalitetssikrings-system for forskningssøknader. Forskningsrådet utgjør et slikt system, og der er det et strengt regelverk for å kvalitetssikre søknader, ikke bare de som går til den frie prosjektstøtten, men også de som går til programmer og enkeltprosjekter.

Vi skal, som representanten vet, ha en gjennomgang av Forskningsrådet. Vi skal ha en evaluering av Forskningsrådet. Det er klart at i den evalueringen kommer vi til å gå gjennom balansen i det som jeg mener kanskje er et litt kunstig skille mellom såkalt fri prosjektstøtte og andre muligheter for forskerne, men det blir en del av gjennomgangen. Jeg tror at jeg kanskje kan få med meg representanten til å tenke at det faktisk er mulig å inspirere og stimulere til grunnleggende forskning, selv om det under overskrifter som globale utfordringer og helse kan virke som om det er bestemt et fagområde, men at det likevel gis rom for den frie og den grunnleggende forskningen innenfor det.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgingsspørsmål.

Tord Lien (FrP) [11:03:23]: Man etablerte jo engang Norges forskningsråd for å skape en nasjonal arena, altså en strategisk arena, for å identifisere den beste forskningen. Vi vet at fri grunnforskning er viktig for kunnskaps-samfunnet vårt. Vi vet også at det i stor grad bare er universitetene som kan levere denne forskningen, denne tjenesten, til kunnskapssamfunnet. Jeg tenker da at det virker som om Norges forskningsråd i stor grad fratras sin mulighet til nettopp å drive med strategisk tilnærming når 93 pst. av midlene deres er bundet opp i programmer, og bare 7 pst. er det man kaller frie prosjektmidler. Så framsettes det påstander om at muligheten for støtte til forskningen øker når innretningen mot Regjeringens ønske er til stede. Men spørsmålet er: Er det ikke slik at man bidrar til å svekke Norges forskningsråds

rolle og strategiske tilnærming med så lite som 7 pst. frie midler?

Statsråd Tora Aasland [11:04:30]: Jeg vil ta avstand fra at det er «Regjeringens ønske» som ligger til grunn for de store programmene. Det er Stortingets ønske. Det er stortingsmeldingene om forskning som både tidligere regjeringer og denne regjeringen har fremmet. Disse bygger på hverandre, og man er svært enige om de store behovene for kunnskap.

Når det er sagt, vil vi selvfølgelig gå gjennom balansen mellom den såkalt frie prosjektstøtten og de andre mulige virkemidlene for forskning som gjelder Forskningsrådet. Jeg vil bare nevne at vi har Sentre for fremragende forskning. Vi har forskningssentre for miljøvennlig energi. Vi har yngre, fremragende forskere. Vi har en rekke muligheter for virkemidler til forskning som går på det grunnleggende nivået, men som også er mer anvendt forskning. Her er det muligheter, mener jeg, som ikke er utnyttet. Man bare hefter seg ved at det er så mange som får avslag på søknad om akkurat det ene virkemidlet som heter fri prosjektstøtte, fra Forskningsrådet.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:05:45]: Det er jo balansen som er utfordringen her, for det er et paradoks at det er et så stort gap mellom det som det politisk pekes på – det er helt riktig at Stortinget har vært med og pekt på det – og det som forskerne faktisk søker om. Det er en utfordring.

Men det er også en annen problemstilling som, når en begynner å se på tallene, bekymrer meg. De fire største universitetene bruker nesten 100 årsverk på å skrive søknader som ikke blir innvilget. Det er den andre siden av tidsbruken, hva som faktisk går med til forskning, og ikke forskning. For meg begynner det nesten å ligne en liten parodi når vi bruker 100 årsverk på å skrive søknader som ikke blir innvilget. Vi vet også at forskerne er presset på tid, at de både skal forske, undervise og også formidle sitt forskningsprosjekt ut i samfunnet. Det er kanskje det siste som blir mest skadelidende. Hva kan statsråden gjøre for å få en bedre utnyttelse, slik at ikke så mange årsverk går tapt?

Statsråd Tora Aasland [11:06:51]: Jeg vil minne både representanten og andre som lytter, om at utregningene av årsverk er gjort av en avis i forbindelse med en artikkel og ikke av departementet. Hvor mange årsverk som brukes til å skrive søknader, er vel fremdeles et spørsmål vi ikke har en helt fullstendig dokumentasjon på. Men det er en viktig opplysning og en viktig debatt. Min tanke om dette, når man spør hva jeg kan gjøre, er å vise til hva institusjonens ledelse kan bidra med, slik at det ikke blir så mye bortkastet søknadstid. Noe av det er jo god investering, for man lærer også av en slik prosess. Det tror jeg alle vet. Men det virker mye, og det virker som om det her er et behov for at ledelsen sammen med de enkelte forskerne blir mer konsolidert og tenker mer strategisk internt i

diskusjonene. Så jeg tror her er mye viktig arbeid å gjøre, også for institusjonene internt.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [11:08:02]: Virkelighetsforståelsen der ute er ganske entydig. Alle forskerne, alle institusjonene beskriver det samme problemet. Vi vet at det også har blitt verre. Det viser undersøkelser, også som departementet setter signaturen sin på.

Vi vet også hva som hjelper. Det som hjelper mot det som beskrives som et problem, er økte basisfinansieringer, økte frie midler, bl.a. til Forskningsrådet, og økning av Forskningsfondet. Alt ligger der med klare virkemidler for hvordan vi bøter på det problemet som alle beskriver.

Da koker det ned til at statsråden ikke vil ta inn over seg virkeligheten som er der ute. Det blir, som jeg har sagt tidligere, litt som en viss dronning i Frankrike. Da folk gjorde opprør og ropte på brød, sa dronningen: La dem spise kake isteden.

Hva er det som skal til for at statsråden skal ta inn over seg den virkeligheten som alle snakker om?

Statsråd Tora Aasland [11:09:07]: Jeg skal ikke gå videre på brød og kaker og dronninger, men jeg tror faktisk representanten Trine Skei Grande nå svartmaler den virkelighetsbeskrivelsen som vi faktisk langt på vei har blitt enige om, gjennom den rapporten fra handlingsromgruppen som statsråden nettopp har fått overlevert. Der er det slik at man innser at det har kommet mer penger. Så ser man at det er noen utfordringer når det gjelder hvordan pengene brukes. Noen av løsningene kan ligge på statsrådets bord, noen kan ligge på universitetenes og høyskolenes bord.

Det er altså ikke slik at mer penger løser alle disse problemene. Det er viktig, som jeg også har pekt på i forbindelse med handlingsromarbeidet, at skal man få økt handlingsrom, må man også ta inn over seg at her er det en viktig jobb å gjøre for institusjonene selv, både når det gjelder tenkning omkring søknader, omkring forskningsarbeid og omkring kombinasjonen av forskning og undervisning. Alt dette er selvfølgelig noe jeg er opptatt av skal fungere på best mulig måte. Det er ikke slik at jeg snur ryggen til og ikke vil innse de problemene, men jeg mener at institusjonene selv har et særdeles viktig ansvar.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i denne sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Svein Harberg til kunnskapsministeren, er overført til nærings- og handelsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra nærings- og handelsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 6, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 4, fra representanten Ivar Kristiansen til forsvarsministeren, vil bli tatt opp av representanten Jonni Helge Solsvik.

Spørsmålene 13 og 14, fra henholdsvis representantene Tor Sigbjørn Utsogn og Per Roar Bredvold til justisministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart før spørsmål 4.

Presidenten: Det første spørsmålet som etter disse endringene vil bli tatt opp til besvarelse, er spørsmål 2, fra representanten Elisabeth Aspaker til kunnskapsministeren.

S p ø r s m å l 2

Elisabeth Aspaker (H) [11:10:57]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren:

«Troms fylkeskommune har etablert et prøveprosjekt med norsk-russisk videregående skole i Murmansk. Skolen er inne i sitt andre driftsår, og de norske elevene får nå støtte gjennom Lånekassen. Skoletilbudet må sees i lys av nordområdesatsingen og er et økonomisk løft for Troms fylkeskommune. Skolen har fått driftsstøtte fra departementet i to år, og fylkeskommunen har nylig sendt søknad for de siste to årene i prøveprosjektet.

Vil statsråden bidra til at skolen fortsatt får driftsstøtte ut prosjektperioden?»

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:11:41]: La meg starte med å si at Murmansk-skolen er et positivt og spennende tiltak, både for elevene som deltar i forsøksordningen, og i lys av Regjeringens nordområdesatsing.

Som representanten viser til, har Troms fylkeskommune tillatelse til forsøk etter opplæringsloven § 1-4 for å prøve ut en ordning med en norsk-russisk videregående skole i Murmansk. Samtidig har elevene ved skolen fra og med skoleåret 2009–2010 rett til utdanningsstøtte fra Lånekassen. Denne retten gjelder til og med skoleåret 2011–2012. Begrensningen følger av varigheten for forsøket etter opplæringsloven.

I innstillingen fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen til budsjettet for 2010 ble Regjeringen bedt om å vurdere å videreføre støtten til Murmansk-skolen i 2010. Kunnskapsdepartementet mottok forrige uke søknad fra Troms fylkeskommune om driftsstøtte for de to kommende skoleårene. Jeg er glad for å kunne varsle at det vil bli gitt driftsstøtte til skolen også for kommende skoleår. Støtten vil bli gitt på samme nivå som for inne-

værende skoleår, i tråd med det som er fylkeskommunens søknad. Brev om positivt vedtak i saken ble sendt Troms fylkeskommune tidligere denne uken.

Når det gjelder driftsstøtte for forsøkets siste år, dvs. skoleåret 2011–2012, tar jeg sikte på at driftsstøtten videreføres også for dette skoleåret. Som kjent kan ikke departementet binde opp midler over framtidige budsjetter. Jeg vil derfor komme tilbake til endelig beslutning i forbindelse med disponering av budsjettet for 2011.

Elisabeth Aspaker (H) [11:13:23]: Jeg vil takke statsråden for svaret, som var veldig positivt.

Gårsdagen var jo en stor dag for Russland og ikke minst også for Norge. Gjennombruddet åpner for store muligheter. Samtidig ble det i går undertegnet samarbeidsavtaler som gjelder høyere utdanning. Vi snakker om energi- og miljøfag, marine fag, samfunnsfag og språk.

Denne skolen i Murmansk er kanskje særlig viktig for å knytte kontakter hos rekruttene, de som skal studere videre og nyte godt av samarbeidet innenfor høyere utdanning.

Det jeg ønsker å spørre statsråden om, er om man fra statlig side kan tenke seg samarbeidsavtaler også på videregående skole-nivå, som går videre, og som også kan sikre drift på mer ordinær basis utover den prøveperioden som Troms fylkeskommune nå har initiert.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:14:20]: Det ligger veldig mange muligheter her. Hele nordområdesatsingen og samarbeidet med Russland fikk jo et ekstra løft i går. Avtalen om delelinje i Barentshavet er på plass. Vi har forskningsavtalen som også ble undertegnet, og mange muligheter for mer samkvem og mer utveksling av folk over grensen, som også har vært et tema i forbindelse med besøket de siste par dagene.

Dette er jo noe som vi kan se på litt videre, hvordan vi kan klare å utvikle den kontakten og det samarbeidet videre med utgangspunkt i at videregående opplæring kan ha en verdi i seg selv, men at det også kan være et startpunkt for noe mer. Så det vil jeg gjerne komme tilbake til og luften hvordan vi kan gå videre med visjonene om å få til et ytterligere samarbeid mellom Norge og Russland.

Elisabeth Aspaker (H) [11:15:13]: Språk er ofte en barriere for å få til den studentutvekslingen vi ønsker, og til nå har det vel vist seg at russerne har vært mer ivrige etter å lære seg norsk enn det vi kanskje har vært for at russisk skulle bli et fag som setter seg og har en viss utbredelse i norsk videregående skole.

I lys av det prosjektet som nå går i regi av Troms fylkeskommune, tenker statsråden seg at man skal ta initiativ for å løfte russisk som fag? Det vil kreve lærerkompetanse, og det er klart at det vil kreve noen økonomiske ressurser for å få etablert språket. Jeg tenker spesielt på Finnmark, hvor vi nå ser for oss at det som skjedde i går – den dynamikken som er der, og samarbeidet med Russland – vil kunne profittere dersom flere norske ungdommer kunne få tilbud som dette, og at man eventuelt i norsk skole gjorde en innsats for russiskfaget.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:16:15]: Her ligger det jo egentlig ubegrensede muligheter til å tenke nytt og annerledes når det gjelder hvordan en kan bidra til å øke interessen for et samarbeid mellom Norge og Russland. Det er klart at Finnmark, og for så vidt Troms, har et bedre utgangspunkt enn de fleste andre fylker.

Nå skal vi ha en melding om ungdomsskolen. For mange elever i Finnmark og Troms kan kanskje interessen for utviklingen i Russland være en del av det vi tenker på når vi ser for oss hvordan vi skal gjøre ungdomsskolen mer relevant og mer motiverende. Så la oss ta med oss det i de sakene vi nå diskuterer på utdanningsområdet, for jeg er helt sikker på at veldig mange elever vil kunne utvikle interessen for videre samarbeid med Russland og nysgjerrighet for det russiske samfunnet hvis vi la litt mer til rette for det, særlig der man har lett kontakt med russere og Russland.

Spørsmål 3

Torgeir Trældal (FrP) [11:17:34]: «De allierte kommer til Narvik 28. mai for å markere at det er 70 år siden gjenerobringen av Narvik fant sted våren 1940. Det var her Nazi-Tyskland led sitt første nederlag, og for motstandskampen i Europa ble Norge og Narvik et symbol på alliert samhold og styrke. Utenriksministeren har nok en gang vendt tomme ned for en støtte på 200 000 kroner til en verdig minnemarkering.

Er utenriksministeren enig i at disse minnemarkeringene er et nasjonalt anliggende, og vil utenriksministeren ta det ansvar som nasjonen har og dekke utgiftene til 70-årsmarkeringen?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:18:17]: Det er riktig at Utenriksdepartementet avslø den første generelle søknaden om støtte fra Narvik kommune.

Markeringen hadde allerede fått tilslag om et betydelig beløp fra Forsvarsdepartementet, som har ansvar for slike markeringer, og søknaden vi opprinnelig mottok i Utenriksdepartementet, var etter departementets vurdering mangelfull.

I begynnelsen av forrige uke fikk jeg en henvendelse fra stortingsrepresentant Anna Ljunggren om at 70-årsmarkeringen av slaget om Narvik sto i fare etter avslag på søknaden fra Utenriksdepartementet, og vi ble anmodet om å gå en runde til med Narvik kommune. Det gjorde vi. UD tok kontakt med kommunen og arrangørene og har hatt en god dialog med dem.

Narvik står i dag, som representanten understreker, som et sterkt symbol på at frie og demokratiske land gjennom felles innsats kan nedkjempe totalitære og undertrykkende regimer. Arven fra den allierte seieren ved Narvik for 70 år siden har slik sett en stor symbolkraft også i dag.

Utenriksdepartementet legger vekt på å bidra til å skape et tillitsfullt samarbeid med interesserte land i disse nordlige områdene gjennom bilateralt samarbeid og gjennom internasjonale organisasjoner som Barentsrådet, Arktisk råd, Den nordlige dimensjon og andre fora. Under Regje-

ringens nordområdestrategi legges det stor vekt på å involvere og engasjere miljøer, ikke minst i Nord-Norge, i en fremtidsrettet satsing gjennom både politisk og økonomisk støtte til interessante initiativ.

I dette arbeidet har både Narvik og Nordland fylke viktige roller å spille, og 70-årsjubileet kan inspirere til ytterligere innsats i fredens og det internasjonale samarbeidets tjeneste.

Samtidig utgjør markeringene i Narvik en viktig påminnelse om den historiske betydning vår nordlige landsdel har, og hvor viktig hendelser knyttet til denne landsdelen er og har vært for utformingen av vår nasjonale historiske arv.

I lys av dette har det i kjølvannet av Narvik kommunes søknad til Utenriksdepartementet vært en ny dialog med kommunen for bedre å kunne konkretisere på hvilken måte det faglig og finansielt var mulig for departementet å støtte dette prosjektet.

Departementet har på denne bakgrunn, og på grunn av dialogen, besluttet å støtte prosjektet med 200 000 kr, slik man opprinnelig ble anmodet om. Disse kostnadene vil dekke utgiftene knyttet til kommunens publisering av historisk materiale på engelsk og deler av den kunstneriske rammen rundt arrangementet, og vil dermed direkte bidra til å styrke Nord-Norges profil internasjonalt.

Avslutningsvis vil jeg berømme alle dem som setter fokus på denne begivenheten i Norges historie – som representanten Trældal. I arbeidet med å formidle vår historie og vår kulturarv til nye generasjoner samt hedre dem som hedres bør, er dette engasjementet svært viktig.

Torgeir Trældal (FrP) [11:20:49]: Jeg er veldig glad for at ministeren her har snudd og er med på å bevilge penger. Men da har jeg et annet spørsmål til ministeren.

Vi har dessverre ved de minnemarkeringene som har vært de siste 20 årene, ikke vært representert med folk fra regjeringen. Det eneste er at Kongen har vært der én gang. Nå er det ca. 19 gjenlevende på norsk side og fra de allierte, som møtes til 70-årsmarkering, og kanskje er det siste gang de som var med i krigen, får være med og minnes dette.

Jeg vil på det sterkeste be statsråden vurdere å komme opp til Narvik og ta del, for jeg synes det offisielle Norge bør være med. Det er meldt at bl.a. Polen stiller med folk fra regjeringen. Det gjorde de også sist, men ikke Norge – og dette er tross alt i Norge.

Da har jeg et spørsmål til statsråden: Vil han vurdere å stille opp i Narvik for å være med på markeringen og hedre dem som har kjempet, slik at vi kan stå i denne salen?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:21:56]: La meg først si at jeg hadde anledning sammen med Polens utenriksminister i Oslo den 9. april – en symbolsk dato – til å markere det bidraget polske soldater ga i Narvik, hvor rundt 100 mistet livet.

Norge vil være godt representert under denne minnemarkeringen og, så vidt jeg vet, også med politisk representasjon. Men vi skal ta med anmodningen og se nøyer på reiseprogrammer osv. Det er viktig at dette arrangemen-

tet blir verdig og respektfullt og illustrerer de poengene som representanten og jeg er enig i.

Torgeir Trældal (FrP) [11:22:29]: Jeg er veldig glad for å høre svaret, og det som jeg registrerte i går da jeg var i kontakt, var at det ikke var noen fra politisk ledelse og for så vidt heller ikke noen fra Presidentskapet eller noen fra det offisielle Norge som var påmeldt. Så må jeg ta forbehold om at de opplysningene jeg får, er riktige.

Jeg håper jo at statsråden tar en anmodning. Om ikke statsråden selv har anledning til å komme, er det jo også flere i Regjeringen og eventuelt i Presidentskapet som eventuelt kan være med på dette. Det er tross alt en grunn for at vi kan stå i denne salen – og den respekten synes jeg vi skal gi dem.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:23:04]: Det var vel en anmodning både til presidenten og til utenriksministeren. Jeg kan bare svare for utenriksministeren at jeg skal se igjen på hvordan Regjeringen har planlagt sitt nærvær ved markeringen.

Så er jeg for øvrig enig i at en slik markering, og ved denne anledning, som det jo blir færre av etter hvert som en generasjon forlater oss, bør skje på en verdig og god måte.

Presidenten: Presidenten er sikker på at Presidentskapet vil ta en runde på det.

Vi går så til spørsmålene 13 og 14.

Spørsmål 13

Tor Sigbjørn Utsogn (FrP) [11:23:55]: «Under brannen i Froland i 2008 ble det avslørt store svakheter ved Sivilforsvarets materiell som brøt sammen under brannsløkkingen. Som følge av brannen ble det ifølge opplysninger fra Sivilforsvaret tatt ut omkring 8 000 brannslanger og 442 brannpumper fra beredskapen. Kun 1 000 av brannslangene og 10 av brannpumpene skal være erstattet med nye. Dersom dette medfører riktighet, er dette en dramatisk svekkelse av norsk brannvernberedskap.

Kan statsråden bekrefte eller avkrefte disse opplysningene?»

Presidenten: Dermed inviterer vi justisministeren fra hyggelige begivenheter til vannpumper og vannslanger.

Statsråd Knut Storberget [11:24:35]: Takk, president!

Jeg er opptatt av at vi skal ha en god og forsvarlig beredskap mot skogbrann, og som har et bakteppe som er videre enn bare brannslanger og pumper. Brannen i Froland ga oss anledning til å sette i gang det arbeidet, bl.a. gjennom nåværende finansminister Sigbjørn Johnsens innsats i utvalget som evaluerte dette. Det var på flere områder det var behov for å ta tak for å styrke skogbrannberedskapen. Stortinget har også behandlet St.meld. nr. 35 for 2008–2009 om brannsikkerhet i mars i år, og jeg viser til innstillingen.

De tall som representanten beskriver vedrørende slanger og pumper, er, så vidt jeg har brakt på det rene, korrekte. Etter Froland-brannen ble det tatt ut ca. 8 000 brannslanger og 442 brannpumper fra beredskapen.

Noe av materiellet som ble tatt ut, var en direkte følge av brannen, men mye av det skulle kasseres uansett. Jeg har fått opplyst at «mye av det utstyret som representanten omtaler var således gamle linslanger og en del luftavkjølte pumper fra 50 – 60 tallet». Det er egentlig ganske illustrerende for mye av Sivilforsvarets utfordringer når det gjelder utstyr. Dette utstyret var beregnet for Sivilforsvarets gamle krigsinnsatsstyrke.

Det er også riktig at ti av disse pumpene og 1 000 brannslanger er erstattet.

Jeg er likevel ikke enig i at man på dette grunnlag kan konkludere med at brannberedskapen er dramatisk svekket.

Med Stortingets tilslutning under behandlingen av St.meld. nr. 22 for 2007–2008, jf. Innst. S. nr. 85 for 2008–2009, er Sivilforsvarets styrke under omstilling, og antall mannskaper er redusert. I dag består styrken av 8 000 operative mannskap. Ressursene konsentreres om fredstidsoppgaver knyttet til redningsoppgaver og annen katastrofeinnsats.

Som følge av denne omstillingen i Sivilforsvaret er det behov for utskifting av mye gammelt utstyr, bl.a. er det behov for mer brannmaterieell, brannpumper og brannslanger.

Sivilforsvaret har gitt klare tilbakemeldinger om at første prioritet er utskifting av den gamle innsatsbekledningen. Dette arbeidet har vi igangsatt, og i løpet av våren får om lag 1/5 av den operative styrken ny uniforms-bekledning. Drøyt halvparten av den operative styrken har nå fått nye støvler og hjelmer. Videre anskaffelse av dette utstyret må derfor ha høy prioritet.

Etter en samlet vurdering mener jeg derfor at det ikke er grunnlag for å si at brannberedskapen i Norge – og særlig med henblikk på skogbrann – er dramatisk forverret som følge av kassering av det gamle utstyret, som representanten viser til. Jeg vil da særlig påpeke den innsatsen som gjøres hver eneste sommer – særlig ut fra de erfaringene vi hadde knyttet til Froland-brannen – med ekstra helikopterressurser, og også den kompetansetilførsel man i realiteten har fått, særlig i det lokale brannvesen, som er blitt organisert særlig opp mot kontakt med de store brannetatene i bl.a. Hedmark, som bidrar godt.

Tor Sigbjørn Utsogn (FrP) [11:28:05]: Jeg vil selvfølgelig også benytte anledningen til å gratulere justisministeren med en gledelig hendelse.

Så vil jeg også si at når gammelt utstyr kasseres, trekkes ut, var situasjonen før 2008 selvfølgelig den at man skulle basere seg på også det utstyret. Når det nå er tatt bort, vil jo jeg da påstå at brannberedskapen faktisk er svekket. De pumper som er tatt ut, tilsvarer 60 pst. av alle tilgjengelige brannpumper i Sivilforsvaret. Et konkret spørsmål til justisministeren er jo da: Selv om dette utstyret skulle kasseres, men allikevel ikke er erstattet, er brannvernberedskapen i Sivilfor-

svaret da bedre eller dårligere etter brannen i Froland i 2008?

Statsråd Knut Storberget [11:28:58]: Jeg er faktisk mest opptatt av nå at man skal styrke brannberedskapen. Det gjelder også i forhold til brannslanger og brannpumper. Det er altså slik at det er behov for mer brannmaterieell, men det er også behov for annet utstyr i Sivilforsvaret, innsatsbekledning særlig, og det er av særdeles stor betydning at vi fortsetter den innsatsen vi nå gjør, opp mot luftberedskap når det gjelder skogbrann.

Sivilforsvaret har i dag, har jeg fått opplyst, 275 brannpumper og trenger ca. 150–200 i tillegg. Det må vi jobbe for. Tilsvarende har jeg fått opplyst at Sivilforsvaret har om lag 20 000 brannslanger, og av disse er ca. 10 000 av en slik alder at de nå står for tur for utskifting. Det betyr at vi har utfordringer når det gjelder materiellet til Sivilforsvaret, og det er derfor jeg mener det skal gis høyest prioritet.

Tor Sigbjørn Utsogn (FrP) [11:30:04]: Det er veldig hyggelig og gledelig at justisministeren bekrefter tallene og på en måte legger seg flat for dem. Så har vi kanskje en uenighet om det er en svekking av brannvernberedskapen. Men når det gjelder innsatsbekledningen, som ble trukket fram her, har Stortinget vedtatt at innsatsstyrkene skal gå inn under arbeidsmiljøloven, og uniformer skal være HMS-klarerte. Det er fortsatt bare ytterbekledningen som fornyes og ikke innerbekledningen.

Når det gjelder pumper konkret, har Regjeringen for 2009 og 2010 bevilget kun 5 mill. kr i året. Høyre og Fremskrittspartiet har gått inn med full inndekning til det ekspertene mener er nødvendig. Når vil finansieringen komme på plass, slik at justisministerens lovnader her og nå om å få pumper og annet utstyr på plass kan oppfylles? Kan vi få et årstall?

Statsråd Knut Storberget [11:31:05]: Jeg er veldig glad for at vi i veldig stor grad er enige om utfordringene. Man har nå hatt store omstruktureringer i Sivilforsvaret. Nå ligger utfordringene på materiellsiden. Vi er så langt også enige om antallet brannslanger og pumper.

Spørsmålet har nær tilknytning til budsjettene i årene som kommer, og det er altså sånn at statsbudsjettet legges fram i oktober. Da vil man kunne få svar på om man har mer midler til Sivilforsvaret. Men det vil også være avhengig av i hvilken grad vi innenfor Sivilforsvarets egne rammer klarer å prioritere til utstyr. Så det er de framtidige budsjettframlegg som må vise hva slags takt det blir på dette arbeidet.

Spørsmål 14

Per Roar Bredvold (FrP) [11:32:04]: Først vil jeg få gratulere statsråden med familieførøkelsen!

Så til spørsmålet:

«Det går trolig mot henleggelse av etterforskningen i den tragiske kirkebrannen 29. mai 2009 i Våler kommu-

ne i Hedmark. Politiet med sine ressurser har gjort en kjempeinnsats, men saken er dessverre ikke løst.

Kan statsråden bidra til at saken ikke henlegges, med det mål at den blir oppklart?»

Statsråd Knut Storberget [11:32:31]: Jeg har fra denne talerstol tidligere gitt uttrykk for at når det gjelder innsatsen fra Hedmark politidistrikt i etterforskningen av denne kirkebrannen, men også av andre kompliserte saker, er det gjort en stor jobb.

Etterforskning og påtale er ikke direkte underlagt justisministerens ansvarsområde, så det er begrenset hva vi som politiske myndigheter kan gjøre når det gjelder etterforskning i konkrete saker, og det er ikke bestandig at etterforskningsresultatene henger sammen med tilgangen til ressurser. Jeg vil derfor bare understreke at påtalemyndigheten som kjent er uavhengig av politiske myndigheter i enkeltsaker, og at behandlingen av konkrete straffesaker hører inn under den uavhengige påtalemyndighet, hvilket ikke gir foranledning til inngripen eller tiltak fra min side.

Generelt vil jeg imidlertid gi uttrykk for at denne saken er svært trist. Et helt lokalsamfunn har mistet et midtpunkt og et veldig viktig forsamlingssted: en kirke. En kirkebrann berører mange i lokalsamfunnet, og det er grunn til å gi stor honnør til alle de i Våler, enten det er politiet eller andre, som har stilt opp for kirken sin.

Justisdepartementet har forelagt spørsmålet stortingsrepresentanten har stilt, for riksadvokaten, som har innhentet en redegjørelse fra Hedmark politidistrikt. Riksadvokaten har i brev av 23. april 2010 bl.a. gitt følgende opplysninger:

«Det er ingen tvil om at det så langt er gjennomført omfattende etterforskning, herunder bl.a. 125 vitneavhør og bred analyse av trafikkdata i området.» – Trafikkdata kan være viktige. – «Enkelte planlagte etterforskningsaktiviteter gjenstår fortsatt. Dessverre er det ikke fremkommet opplysninger som gir skjellig grunn til mistanke mot enkeltperson(er).

I etterforskningen har det vært involvert taktisk etterforskningspersonell, teknikere, og såkalt analysepersonell i tillegg til påtaleansvarlig. Kripos har gitt verdifull bistand innenfor alle områder. Umiddelbart etter brannen – som utvilsomt er påsatt – ble det nedsatt et eget etterforskningsteam.

Så vidt en kan forstå er det ikke manglende ressurser som er foranledningen til at saken ikke er oppklart. Det ble riktignok begått et drap i Kongsvinger kort tid etter kirkebrannen med de utfordringer dette innebærer, også av ressursmessig karakter.

Det understreks at selv om saken skulle bli henlagt, forutsetter riksadvokaten at det etableres et system for å fange opp og bearbeide informasjon som måtte fremkomme og politiet er fri til å gjenoppta etterforskning når som helst.

Det er ingen tvil om at kirkebranner skal etterforskes med kraft og styrke. Dersom det konstateres at slike branner er påsatt, skal etterforskningen følges opp så langt det er praktisk mulig.»

Det er riksadvokatens ord. Jeg legger til grunn at riks-

advokatens intensjoner når det gjelder kirkebranner, blir fulgt opp.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:35:28]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er klart at dette er en vanskelig sak, og det er en sak som vi alle sammen er enige om berører mange. Det er gitt ros – det er gitt ros tidligere, og det blir gitt ros nå. Vi er ikke uenige om det. Men det som er litt tragisk i det tragiske, er at saken på en måte blir henlagt, og når vanlige folk hører ordet «henlagt», tror de at da er man ferdig, da skjer det ikke noe.

Når det gjelder ressurser, er ikke jeg den rette til å si om det er brukt nok eller ikke nok ressurser, og om mer ressurser kunne gitt mer resultater. Men bare for å ta et lite avissitat fra Østlendingen tirsdag 29. desember 2009, der det sies:

«Vi kommer ikke til å legge saken helt død før den er oppklart. Men med vår bemanning kan vi ikke ha fullt trykk på saken hver eneste dag.»

Så jeg vet ikke – men vi har som mål alle sammen at denne saken skal bli oppklart. Et enkelt spørsmål til statsråden er da: Gjør det noe med statsråden når en slik alvorlig sak blir henlagt?

Statsråd Knut Storberget [11:36:36]: For det første ligger riksadvokatens versjon til grunn, hvor han sier at det ikke er manglende ressurser som er foranledningen til at saken ikke er oppklart. Det er sånn at man i flere alvorlige kriminalsaker kan komme i en situasjon hvor man ikke finner gjerningspersonen, og hvor man kan ønske seg å ha et stort apparat gående hele tiden, men hvor det faktisk ikke er hensiktsmessig.

Samtidig understreker jeg det riksadvokaten skriver, og riksadvokaten er etter mitt skjønn en klok mann. Han skriver at det også skal «etableres et system for å fange opp og bearbeide informasjon som måtte fremkomme og politiet er fri til å gjenoppta etterforskning når som helst». Det tror jeg er en klok måte å håndtere denne typen saker på. Da er det viktig at vi som politikere, men også andre gir de signalene ut i lokalsamfunnet, samtidig som vi må vektlegge at her er det brukt usedvanlig mye ressurser, og det er helt riktig ressursbruk. Jeg har full tiltro til at påtalemyndighetene og riksadvokaten kan klare å håndtere dette også framover.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:37:42]: Fra min side konkluderer jeg med ut fra de svarene jeg får, at man er fri til å gjenoppta etterforskningen når det måtte være rom for det på grunnlag av nye ting som kommer fram. Livet må gå videre for alle, det gjelder også for dem som ble berørt av denne kirkebrannen, selvfølgelig. Men det er veldig synd at den eller de som har vært med på dette og forårsaket denne skaden, ikke blir tatt. Men, som sagt, livet må gå videre. Når det nå er sagt at man er «fri til å gjenoppta etterforskning når som helst», er jeg fornøyd med det.

Statsråd Knut Storberget [11:38:18]: Det er bra. Det er slik at man noen ganger kanskje oppfatter et henleg-

gelsesvedtak nærmest som at saken er foreldet, men det er ikke riktig. Denne saken kan få liv i seg. Samtidig må politiet til enhver tid vurdere hensiktsmessig bruk av ressursene også inn mot denne type komplekse saker. Så er det også min oppfatning at det ville være veldig bra om vi fikk avdekket gjerningspersonen i denne typen saker. Vi har heldigvis ikke mange av disse sakene. Men det er all grunn til å gjøre mye for å finne gjerningspersonen, slik at vi kan holde antallet branner av denne type på et minimumsnivå og – hvis det er opp til meg – helst null.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ivar Kristiansen til forsvarsministeren, vil bli tatt opp av representanten Jonni Helge Solsvik.

Jonni Helge Solsvik (H) [11:39:29]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Legeberedskapssituasjonen for norsk personell i Afghanistan er nå på et ytterst kritisk nivå. 13 av 24 militærleger mangler, ifølge Aftenposten. Dette kan i en kritisk situasjon være meget uheldig for de norske styrkene og annet personell.

Hva vil statsråden foreta seg for å avbøte på denne situasjon?»

Statsråd Grete Faremo [11:39:59]: La meg starte med å slå fast at legesituasjonen for norsk personell i Afghanistan er tilfredsstillende. Det er full legedekning for våre styrker i Afghanistan, og oppslaget i Aftenposten som representanten viser til, gir derfor ikke et korrekt bilde av situasjonen. Forsvaret har de siste to årene hatt styrkebidrag i flere samtidige utenlandsoperasjoner, og alle soldatene våre har i denne perioden fått et godt helsetilbud.

Jeg er svært opptatt av at vi sikrer at våre soldater ute på krevende og risikofylte oppdrag gis et godt medisinsk tilbud. Derfor har vi iverksatt flere tiltak for å forbedre rekrutteringen av fagmedisinsk personell. Den såkalte Ullevål-avtalen er et viktig ledd i dette arbeidet. Gjennom denne avtalen får Forsvaret anledning til å ansette anestesileger og kirurger som store deler av året kan disponeres i utenlandsoperasjoner etter behov. Avtalen er et supplement til andre eksisterende avtaler og kontraktsordninger. Jeg vil også nevne at vi har fått etablert et uavhengig helsetilsyn for norsk militært personell i utlandet.

Jeg er kjent med at ikke alle stillingene knyttet til Ullevål-avtalen er besatt, og at ordningen har møtt på enkelte lokale utfordringer. Likevel er det slik at vi har sørget for å sikre et godt og forsvarlig helsetilbud til våre soldater både i Afghanistan og i andre operasjonsområder i dag og i tiden framover.

I tillegg til de gode grep som er gjort her hjemme, har vi klart denne jobben også gjennom et tett og godt samarbeid med Makedonia og Serbia. Samarbeidet har gitt oss god tilgang på svært dyktige leger og sykepleiere. Disse har

hospitert på norske sykehus og tjenestegjort skulder ved skulder med norske soldater i FN- og NATO-operasjoner.

Når våre soldater sendes ut på krevende oppdrag i områder med krig og konflikt, er det avgjørende at de har et godt medisinsk tilbud. Gjennom gode tiltak her hjemme og gjennom internasjonalt samarbeid med meget kompetente samarbeidspartnere sikrer vi at våre soldater blir ivaretatt på en god måte.

Jonni Helge Solsvik (H) [11:42:12]: Jeg takker statsråden for svaret og selvfølgelig for forsikringen om at legetjenesten for våre styrker i utenlandsoppdrag er godt ivaretatt.

Jeg oppfattet det slik at årsaken til at Forsvaret har hatt utfordringer med hensyn til å besette disse nødvendige legestillingene, synes å være en form for det jeg vil kalle aksjon fra noen leger ved Universitetssykehuset i Tromsø. Kan statsråden forsikre oss om at det vil, om nødvendig, bli satt inn tiltak som forhindrer dette, dersom det er slik at leger ved norske sykehus kan hindre at Forsvaret får den legedekningen Forsvaret må ha for å gi personellet i utenlandsoppdrag en forsvarlig legedekning?

Statsråd Grete Faremo [11:43:02]: Jeg er også kjent med at det har vært enkelte lokale utfordringer med tilpasningen av Ullevål-avtalen. Dette spørsmålet ligger til de respektive fagmyndigheter. Men jeg antar at representanten også har sett, senest 22. april, dette spørsmålet omtalt i Aftenposten, og at helseministeren har tatt et initiativ overfor Helse Nord. Det er opplyst at de aktuelle stillingene er i ferd med å bli utlyst. Helseministeren «forventer at dette kommer i gang snart».

For meg er det viktig at vi allerede har fått gode, kvalifiserte spesialister på plass i henhold til denne avtalen, og flere av dem har allerede tjenestegjort i utenlandsoperasjoner. Jeg vil igjen understreke at dette er én av flere metoder for å dekke behovet for spesialister i Forsvaret.

Jonni Helge Solsvik (H) [11:43:56]: Igjen takk. Jeg går ut fra at statsråden har forståelse for opptattheten av akkurat dette temaet. Vi har jo en historie bak oss fra 2007, hvor det også var et tema knyttet til legedekning ved utenlandsoppdrag.

Vi har forstått det slik at noen av de tiltakene som Forsvaret har igangsatt, blir betegnet som uheldige fra Forsvarets side med hensyn til kvaliteten på legetjenesten. Det gjelder både det at man må leie inn sivile leger, utenlandske og norske, og at legehjemlene som opprinnelig skulle være ved Universitetssykehuset i Tromsø, er flyttet til Bodø. Kan statsråden på den bakgrunn svare på om det er nødvendig å gjøre noe nå for å sikre at legetjenesten har den kvaliteten man forutsatte da disse legehjemlene ble gitt Universitetssykehuset i Tromsø?

Statsråd Grete Faremo [11:44:49]: Det er svært viktig for oss å sikre et godt helsetilbud til dem som deltar i våre operasjoner utenlands. Derfor har vi sikret dette både gjennom egne ressurser og gjennom samarbeid med andre land, og i tillegg også etablert ulike avtaler for samarbeid

med det sivile samfunn. Totalt sett mener jeg vi har god tilgang på riktig kompetanse, men dette er et område som selvsagt skal ha stor oppmerksomhet, og også fra min side vil jeg følge dette nøye framover. Jeg tror vi har gjort store framskritt siden 2007, da den diskusjonen vi har hatt i dag, kom på bordet. Det har altså blitt iverksatt flere konkrete tiltak etter den tid.

Spørsmål 5

Svein Flåtten (H) [11:46:06]: Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Skattlegging av valutasikringsavtaler er endret med virkning fra 1. januar 2010. De gamle reglene hadde tilfældige og utilsiktede skattevirkninger for rederiene. De nye reglene gjelder imidlertid ikke kontrakter som løper, og som er sikret tidligere. Dette medfører at byggeoppdrag for norske rederier ved norske verft som ferdigstilles i de nærmeste årene, kan få en tilfeldig skatteregning på opptil 60 mill. kr i enkelttilfeller.

Vil statsråden foreta seg noe for å hindre en slik ekstraregning ved norske rederiers bygging i Norge?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:46:48]: Det er riktig som representanten Flåtten sier, at i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 ble reglene om skattlegging av valutasikringsavtaler innenfor rederiskatteordningen endret, slik at gevinst og tap skal fordeles forholdsmessig mellom finanskapitalen og realkapitalen i selskapene. Skatteplikten eller fradragsretten skal bare gjelde den delen som faller på finanskapitalen.

En hovedbegrunnelse for endringen var å legge til rette for at norske rederier kan inngå byggekontrakter med bl.a. norske verft ved å øke tøyeligheten med hensyn til å sikre seg mot valutasvingninger. Denne begrunnelsen gjorde seg ikke gjeldende for byggekontrakter og valutasikringsavtaler som alt var inngått. Derfor fikk endringen ikke virkning for tidligere inngåtte avtaler pr. 1. januar 2010.

Valutasikringsavtaler som eksisterte før endringen, er inngått under forutsetning av full beskatning av eventuell gevinst etter de tidligere reglene. Det foreligger etter mitt syn ingen næringspolitiske grunner eller rimelighetsgrunner til å lempe på beskatningen av gevinst på slike avtaler.

For selskaper som har tap på valutasikringsavtaler, ville ikrafttredelse for allerede inngåtte avtaler bety en innstramning, sammenlignet med forutsetningene ved inngåelsen av avtalen.

Jeg ser på bakgrunn av dette ikke noe behov for å foreslå endringer i de regler om beskatning av valutasikringsavtaler som ble vedtatt i fjor høst.

Svein Flåtten (H) [11:48:26]: Jeg takker for svaret, selv om det ikke var positivt. Det er jo vanlig høflighet i denne sal.

Jeg deler kanskje finansministerens syn når han snakker om at det er vanskelig å finne næringspolitiske begrunnelser – han snakker da kanskje mer om finanspolitiske.

Jeg ser det ut fra det skattetekniske. På den annen side er det slik at med de vanskelighetene som norsk verftsindustri har, vil man ofte skyve på kontrakter. Det har med verftenes situasjon å gjøre, og det har med redernes situasjon å gjøre. Dermed får man denne belastningen i den perioden da man ellers ville kommet inn under det nye regimet.

Der jeg er uenig med finansministeren, er når han begynner å snakke om rimelighetsbetraktninger, for jeg synes kanskje det kunne ligge an til at man tok en ny runde og så på hvordan det arter seg der hvor man forlenger tidene.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:49:33]: Det er vel slik i spørretimen som ellers i livet at det går litt opp og litt ned, så det kan jo hende at det kommer både positive og negative svar. Jeg skal prøve å bidra til den balansen framover.

Når det gjelder spørsmålet: Det er klart at det alltid er vanskelig når en går over fra en ordning til en annen. Det må settes en skjæringsdato, og det er alltid vanskelig å vurdere om en skal ha overgangsordninger som gjør at skjæringsdatoen på en måte «forskyves». Noe av hovedpoenget med denne endringen var jo – som jeg sa i mitt svar – å øke tøyeligheten slik at verft plasserer ordre i Norge, og øke tøyeligheten i forhold til valutasikring. Så vi har en god ordning framover. Som jeg også påpekte i mitt svar, så betyr det at om en skulle ha gitt en slags overgangsordning, måtte en også ha rammet dem som hadde tap. Det er en vanskelig avveining. Så jeg tror det beste er at en nå holder fast på det som Stortinget har vedtatt.

Svein Flåtten (H) [11:50:39]: Jeg forstår at oppturen i Stortingets spørretime ikke gjelder denne spørre i dag, men at det er noe som kanskje kan skje senere, og det er jo for så vidt interessant.

Jeg tror likevel at begrunnelsen for hvorfor man endret dette i budsjettet var – så vidt jeg husker fra formuleringene den gang – at dette hadde både tilfældige og utilsiktede virkninger. Hvis det var begrunnelsen, så var jo det mer en rimelighetsbegrunnelse enn en teknisk skjæringsdato for når et nytt skatteregime skulle settes i kraft. Det er på den bakgrunn jeg ber om at finansministeren tar dette med seg tilbake og kanskje tenker over det når han får om ikke en ledig stund, så i hvert fall anledning til det.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:51:40]: Jeg kan jo ikke love noen tilgodelapp mer generelt, men jeg merket meg det som representanten Flåtten sa i starten på den siste merknaden.

Jeg har bare lyst til å understreke følgende: Jeg tror ikke det er riktig å betegne skatten på denne gevinsten som en «ekstraregning» eller en «tilfældig skatteregning», for det var jo slik at de tidligere valutasikringsavtalene ble inngått under klare regler om at gevinst ville føre til full skatteplikt og tap lede til full fradragsrett. Det forholdet at det så viser seg at det kan oppnås enkelte store gevinster etter de tidligere avtalene, er etter mitt syn ingen god begrunnelse for å endre skattereglene med virkning også for de

avtalene. Det er for så vidt det hensynet som ligger bak hovedsvaret jeg ga.

Spørsmål 6

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:52:50]: «I VG 13. april 2010 omtales Hydros nye aluminiumsverk i Qatar. Ifølge VG krever statsråden at Hydro også må investere i Norge. Ifølge statsråden er det Hydros «ansvar å ha investeringsplaner i Norge, og det har de ikke per i dag». Statsråden velger da åpenbart å se bort fra Hydros K6-planer på Karmøy. Hydro har primært etterlyst mer konkurransedyktige rammebetingelser innen kraft og CO₂.

Vil statsråden bidra til nye industriinvesteringer i Norge ved å legge om regjeringens restriktive CO₂-politikk og kortsiktige kraftpolitikk?»

Statsråd Trond Giske [11:53:35]: Den kraftintensive industrien er blant våre viktigste eksportnæringer og gir mange gode arbeidsplasser landet rundt. Regjeringen spiller på lag med den kraftintensive industrien.

Derfor har vi gjennomført mange tiltak for å bedre den langsiktige krafttilgangen. Det er tatt vesentlige grep som sikrer kraftbalansen og utbygging av ny kraft. Vi har ambisiøse planer om videre utbygging, bl.a. gjennom et felles elsertifikatmarked med Sverige. Enova er tilført betydelige midler og har siden 2001 inngått kontrakter med industrien for om lag 3,5 TWh, eller 890 mill. kr, innenfor fornybar energi og energieffektivisering.

Vi er også i ferd med å etablere en garantiordning for kraftintensiv industris kraftkjøp for at industrien skal kunne inngå nye, langsiktige kraftavtaler. Ordningen er gitt en ramme på 20 milliarder kr i 2010-budsjettet og vil være operativ så snart den er godkjent av ESA. Vi har også fått på plass en tilskuddsordning for industribedrifter som etablerer konsortier for felles innkjøp av kraft.

Regjeringen er opptatt av at kraftintensiv industri skal kunne gjennomføre lønnsomme investeringer i Norge også i årene som kommer. Den kraftintensive industrien i Norge er i mange tilfeller ledende innenfor sine bransjer hva gjelder kompetanse og teknologi, energieffektivitet og lave utslipp. Dette er et utgangspunkt vi må bygge videre på.

Industriell utvikling her hjemme trenger imidlertid ikke å være til hinder for at norsk næringsliv også utnytter de mulighetene som finnes gjennom investeringer i utlandet.

Hydros nye anlegg i Qatar er et resultat av norsk-utviklet aluminiumsteknologi, utprøvd gjennom flere års drift ved Hydros aluminiumsverk i Sunndal. Hydro utvikler nå neste generasjons aluminiumsteknologi ved forskningssenteret i Årdal, mens Elkem og Alcoa har lagt sine tilsvarende utviklingsarbeider til Kristiansand og Lista.

Kombinert med en god og aktiv industripolitikk må vi også ha en god miljøpolitikk. Her er det stor uenighet mellom partiene på Stortinget. Ikke alle tar inn over seg at klimatrusselen er alvorlig, og at det også krever tiltak fra oss for å få dette til. Men min tro er at de bedriftene som skal være lønnsomme i fremtiden, de som skal

klare seg på et internasjonalt marked, de må også ta miljøspørsmålene, miljøtrusselen og klimaendringene inn over seg. De vil bedre sin konkurransevne og stå sterkere rustet for fremtiden. Det skal både norsk næringspolitikk og miljøpolitikk bidra til.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:56:26]: Her var det mange ord som var mer ment til å forvirre enn til å oppklare. Når vi treffer industrien, opplever en ikke at Regjeringen spiller på lag. Det er ikke beskjedent, verken når en snakker om eierskap til kraft eller om CO₂ og klimakvoteloven. Mange av tiltakene som statsråden her løfter fram som offensive tiltak, er jo tiltak som Regjeringen har kommet med for å bøte på skader som Regjeringen selv har gjort – når de har tatt vekk industriens mulighet til å eie vannkraft, når de har gjort det sånn at industrien får CO₂-kostnader i Norge som en ikke får i andre land. Dette er ikke tiltak som gjør det bedre enn det var, det er tiltak som gjør det mindre galt enn det var.

Når en snakker om at industrien må være konkurransedyktig på miljø, er jeg helt enig. Problemet er at når norske politiske rammevilkår gjør at en får mindre lønnsomhet i Norge enn en får i andre land, får en mer lønnsomhet ved å investere i Qatar. Spørsmålet da er veldig konkret: Ville statsråden godkjenne det gasskraftverket som Hydro har bygd i Qatar, hvis Hydro hadde bedt om å få bygge et identisk et i Norge?

Statsråd Trond Giske [11:57:31]: I Norge har vi en fantastisk situasjon, vi er hundre prosent dekket av fornybar energi gjennom vannkraften. Hvis vi forvalter den kraftressursen godt, kan den gi grunnlag for både et høyt velferdsnivå og for en meget konkurransedyktig industri. Vi må også ta inn over oss at vårt CO₂-utslipp er langt over verdensgjennomsnittet, og at vi også må ta vårt ansvar her hjemme for å bidra til klimaløsninger. Her er vi fundamentalt uenige. Det er klart at hvis en ikke ser problemet, blir det også vanskelig å se løsninger.

Men å prøve å beskyldte den norske regjering for å ha en slapp politikk i forhold til kraftressursene våre – en slik belæring fra representanten synes jeg det er litt vanskelig å ta imot. Tvert imot er hjemfallsretten, det vi har sørget for av offentlig eierskap til kraftressursene – i motsetning til en privatiseringspolitikk, i motsetning til et frislipp – den beste garantien for at vi også i fremtiden skal ha kraftressurser tilgjengelig for norsk industri.

Den rød-grønne regjeringen har jobbet tett med den kraftkrevende industrien bl.a. om garantisystemet, og vi skal jobbe tett sammen med dem også i fortsettelsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:58:42]: Det er å manipulere med sannheten å late som om hjemfallssaken styrker industriens muligheter til å råde over kraftressursene. Poenget med hjemfallssaken var jo å ta bort den linken som har vært mellom industri og energi i Norge i hundre år, slik at det nå er staten som skal styre, og ikke industrien. Men den villfarelsen må gjerne statsråden få leve i.

Jeg spurte ikke om hvordan kraftsituasjonen i Norge er i dag. Det er for øvrig feil at en er hundre prosent dek-

ket med vannkraft. Det er 1 pst. vindkraft, og Kårstø gasskraftverk har levert 3 TWh i en situasjon der vi trengte kraften betydelig. Men at en betydelig mengde er dekket av vannkraft, er riktig.

Vi ser hva som skjer f.eks. i Midt-Norge, når en bygger ut industri i Norge uten å bygge ut kraftproduksjonen tilsvarende. Derfor gjentar jeg spørsmålet: Hvis Hydro hadde hatt ønske om å bygge et aluminiumsverk i Norge, der de ser at for å sikre kraftsituasjonen måtte de ha bygd et tilsvarende gasskraftverk som det en har gjort i Qatar – nå har nettopp statsråden skrytt av at Hydro har tatt miljøproblemene på alvor – ville de fått lov til å bygge et like miljøvennlig gasskraftverk i Norge som i Qatar? Eller ville Regjeringen med sin politikk nektet det og dermed ødelagt kraftsituasjonen for et slikt prosjekt?

Presidenten: Presidenten forstår at både representanten og statsråden er engasjert, men det betyr ikke at de ikke skal velge riktig ordlyd. Begrepet «villfarelse» faller utenfor den rammen.

Statsråd Trond Giske [12:00:03]: At Ormen Lange ble bygd uten tilstrekkelig kraftdekning, kan neppe den rød-grønne regjeringen ta ansvaret for. Det var det Bondevik-regjeringen støttet av Fremskrittspartiet som både vedtok og gjennomførte. Det var der problemet oppsto, så det kan knapt nok Jens Stoltenberg og hans lag ta ansvaret for.

Vi har jo gasskraftverk i Norge, men vi har et gasskraftverk som stort sett står stille, fordi lønnsomheten i det har vært for dårlig. Det er ikke mangel på muligheten til å produsere kraft på gass i Norge som er problemet, det er at ikke lønnsomheten er der, bl.a. av strømprisgrunner og av gassprisgrunner. Jeg tror i bunn og grunn at det ikke er en motsetning mellom industri og miljø. De som mener det er det, tror jeg kommer til å være historiens tapere. Tvert imot viser det seg at norsk industri har redusert klimautslippene med 27 pst. fra 1990 fram til 2008, samtidig som man har økt produksjonen, samtidig som man har innfaset ny teknologi, samtidig som man har økt produktiviteten og konkurransevnen. Det er den veien som er framtidens vei.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:01:10]: Jeg vil be om å få oppklare en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Det er ikke adgang til det.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:01:15]: Når statsråden kommer med faktafeil, må det kunne oppklares.

Presidenten: Det får dere ta senere i egnede fora. Vi går tilbake til spørsmål 1.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Svein Harberg til kunnskapsministeren, er overført til nærings- og handelsministeren som rette vedkommende.

Svein Harberg (H) [12:01:37]: Spørsmålet, som er flyttet over til nærings- og handelsministeren, er:

«Mange kommuner har stor nytte av gamle skuter som en del av tilbudet til elever med utfordringer i skolehverdagen. Skutene er ofte drevet av en venneforening, og mesteparten av arbeidet foregår på dugnad. For å kunne ta passasjerer må skutene i tillegg til årlig besøk av skipskontrollen betale et stort gebyr for fornyelse av sertifikatet. Etter justering i 2007 ble gebyret doblet og er blitt en stor økonomisk belastning. Dette truer elevtilbudet.

Vil statsråden gripe inn for å endre gebyret for skuter i slik bruk?»

Statsråd Trond Giske [12:02:23]: Skipssikkerhetsloven regulerer gebyrer for tjenester som utføres av Sjøfartsdirektoratet. Jeg går ut fra at skutene representanten sikter til, er registrert i NOR. Dette innebærer at Sjøfartsdirektoratet fører kontroll med skipet.

Sjøfartsdirektoratets arbeid med en omlegging av gebyrene har vært omtalt i flere stortingsproposisjoner, sist i Prop. 1 S for 2009–2010, hvor det framgår at en teknisk omlegging av årsgebyret trådte i kraft i 2007. Sjøfartsdirektoratets arbeid mot en bedre kostnadsorientering av årsgebyret og førstegangsgebyret fortsetter.

Årsgebyret for NOR-skip er et fast årlig gebyr som skal dekke alt arbeid Sjøfartsdirektoratet har i forbindelse med opprettelse og fornyelse av nasjonale og internasjonale sertifikater. Førstegangsgebyret er et engangsgebyr som dekker alt arbeid Sjøfartsdirektoratet utfører i forbindelse med førstegangsutstedelse av bl.a. nasjonale og internasjonale sertifikater.

Representanten omtaler en gebyrjustering i 2007. Omleggingen av årsgebyret i 2007 ga totalt sett ingen økning av gebyrinntekten, men en viss omfordeling mellom grupper. Formålet var at gebyrene skulle avspeile bedre hva ulike grupper av skip faktisk pådrar av arbeid og utgifter for direktoratet. Årsgebyret er ment å gjenspeile direktoratets faktiske utgifter i forbindelse med kontroll og utstedelse av sertifikater. Sertifikatene stadfester at skipet oppfyller det underliggende regelverket. Regelverket er utformet for å opprettholde sikkerheten til sjøs. Gamle skuter er i utgangspunktet underlagt de samme reglene som skip som tilbyr ordinær passasjerbefordring. Følgelig vil Sjøfartsdirektoratets utgifter være like høye.

Det følger allerede i dag av forskrift om oppkreving av gebyr til statskassen for besiktelse, sertifikatutstedelse mv. at direktoratet etter søknad kan innrømme helt eller delvis fritak for gebyr som utstedes til verneverdige skip og skoleskip som har et myndighetsgodkjent maritimt undervisningsopplegg. Verneverdige skip, dvs. skip som står på Riksantikvarens liste, får fullt gebyrfritak.

De tre store seilskutene «Christian Radich», «Sørlandet» og «Statsraad Lehmkuhl» omfattes verken av Riksantikvarens liste over verneverdige skip eller av definisjonen på skoleskip, men innvilges også fritak etter de samme prinsipper som for verneverdige skip.

Svein Harberg (H) [12:04:40]: Opprinnelig var dette spørsmålet stilt til kunnskapsministeren, og det var fordi

jeg var opptatt av det tilbudet som mange kommuner benytter seg av, der de har slike skuter. Helt konkret vet jeg at i min hjemkommune, Grimstad, på Sørlandet har vi en slik skute, som kommunen har hatt stor nytte av. Utfordringen er at den verken er verneverdig – i hvert fall ikke ennå, men den kan bli det hvis noen tar vare på den i framtiden – eller klassifisert som skoleskip, men den tar passasjerer og må ha et passasjersertifikat. Sjøfartsdirektoratet bekrefter at de minste skutene fikk en betydelig økning, og denne skuten fikk 115 pst. økning i gebyret i 2007. Det truer driften, som i stor grad er en samfunnsdugnad som kommunen er med på. Det må være åpenbart at dette er en uheldig bivirkning og ikke etter intensjonen, for slike skuter vil vi vel skal være i gang.

Statsråd Trond Giske [12:05:39]: Vi vil absolutt at disse skutene skal være i gang. Jeg kjenner det godt både fra min tid som utdanningsminister og som kulturminister, så jeg har hatt et engasjement og også vært med på betydelige budsjettøkninger til ulike typer både verneverdige og i grenselandet verneverdige skip. Men jeg er veldig usikker på om gebyrstrukturen til Sjøfartsdirektoratet er det rette redskapet for å støtte opp om disse skipene. En ting er at Sjøfartsdirektoratet viser fleksibilitet og godvilje når det gjelder å frita skip, særlig de verneverdige, men også – som de har gjort – skip som er i en gråsone eller i grenseland til å være verneverdige. Men det viktigste er at de systemene vi har innenfor Utdanningsdepartementets og Kulturdepartementets ordninger, bidrar til å støtte opp under både utdanningstilbud på disse skipene og også vern, ivaretagelse, vedlikehold og bruk i en kulturhistorisk sammenheng. Så jeg håper vi kan skille mellom det arbeidet som foregår i Sjøfartsdirektoratet om gebyrstrukturen, og en god sak som representanten tar opp.

Svein Harberg (H) [12:06:54]: Jeg vet at statsråden har engasjert seg på mange felt – og det er bra – og kjenner dette feltet.

Grunnen til at jeg tar opp spørsmålet, er at noen åpenbart ramler mellom mange stoler. Det truer driften, og det er vi ikke interessert i. For den skuten som jeg nevnte fra Grimstad, var det en økning til 30 000 kr i året for å fornye passasjersertifikatet. I tillegg skal en ha årlig skipskontroll, og det betaler en for, både for kontrollen og for det som må gjøres. Det er ikke så forferdelig mye penger, men det betyr mye for disse skutene, og det fører til litt motløshet å oppleve dette.

Det jeg til slutt har lyst til å utfordre statsråden på, er om han er villig til å se på dette, om det er noen som kommer urimelig ut, at lovverket ikke virker etter intensjonen, og at en kanskje kunne endre litt på reglene for hvem som unntas fra full avgift i denne sammenhengen. For dette er en annen bruk, det er innenrikstrafikk, og skipene blir brukt i en samfunnsnyttig tjeneste.

Statsråd Trond Giske [12:07:59]: Jeg skal ta med til mine kolleger oppfordringen om å støtte opp under disse skipene. Det er som sagt et arbeid som jeg har støttet i ulike roller.

Når det gjelder gebyrstrukturen, mener jeg det overordnede målet er å få en effektiv offentlig sektor, og hvor gebyrene reflekterer det faktiske arbeidet. Regjeringen har brukt mye tid på bl.a. å redusere en del avgifter og gebyr som ikke har vært i overensstemmelse med den faktiske kostnaden. Målet er at skattlegging er skattlegging, og gebyr for faktisk utførte tjenester er gebyr. Det at disse gebyrene reflekterer det faktiske arbeidet som Sjøfartsdirektoratet har, har vært overordnet i gebyromleggingen og skal fortsatt styre det arbeidet som gjenstår. Så får vi på andre måter ivareta de kulturpolitiske og de utdanningspolitiske målsettingene.

Jeg er enig i at 30 000 kr ikke er en stor sum, men jeg er helt sikker på at det går an å finne alternative løsninger som støtter opp under drift av den type skip.

Presidenten: Vi går videre til spørsmål 7.

Spørsmål 7

Ingjerd Schou (H) [12:09:10]: «Statens vegvesen er snart i gang med en konseptvalutredning for en «Mosse-regionpakke». Uansett alternativ vil rv. 19 fra sentrum ut til E6 være en del av løsningen. Statsråden har ansvaret for å redusere ulempene ved å ha en stamvei gjennom et lokalsamfunn.

Med bakgrunn i dette, kan oppgradering av rv. 19 forseres, og hvilke kortsiktige tiltak kan statlige myndigheter bidra med for å minimalisere de voksende trafikk- og miljøproblemene som byen opplever?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:09:47]: Statens vegvesen er i startfasen på arbeidet med ei konseptvalutgreiing for hovudvegssystemet i Moss. Konseptvalutgreiinga og den eksterne kvalitetssikringa av henne – KS1 – skal vera grunnlaget for prinsippvedtak i Regjeringa om val av konsept for vidare planlegging. På denne måten skal KS1-systemet medverka til betre statleg styring med val av prosjekt som skal inngå i den vidare planlegginga.

Person- og godstrafikken i ferjesambandet mellom Moss og Horten utgjer ein vesentleg del av trafikkbiletet i Moss sentrum. Ferjetrafikken og rv. 19, som bind Moss ferjeleie saman med E6, vil difor inngå i dei konseptane som skal vurderast i KS1-prosessen. I eit byområde som Moss må verkemiddelbruken vurderast samla. Det er difor for tidleg å seia noko om framtidige løysingar. Etter mitt syn vil det ikkje vera god ressursbruk å framskunda planlegging og prosjektering av ei oppgradering av rv. 19 i Moss.

Det ligg òg i KS1-systemet at lokale styresmakter i størst mogleg grad skal avventa konklusjonane frå KS1 før det blir planlagt vidare etter plan- og bygningslova. I Statens vegvesen sitt handlingsprogram for perioden 2010–2013 er det likevel føresett at det skal gjennomførast tiltak for oppgradering av Moss ferjekai i denne perioden. Konseptvalutgreiinga for hovudvegssystemet i Moss og den eksterne kvalitetssikringa av henne vil vera eit viktig grunnlag for prioriteringane i Nasjonal transportplan for perioden 2014–2023.

I tillegg gjennomfører Statens vegvesen rutevise vurderingar for riksvegnettet som grunnlag for arbeidet med neste revisjon av Nasjonal transportplan. I dette arbeidet vil etaten vurdere både kortsiktige og langsiktige tiltak for utvikling av riksvegnettet. Rv. 19 i Østfold og Vestfold inngår i ruta E18 Oslo–Kristiansand og E39 Kristiansand–Stavanger med tilknytningar. Det skal òg gjennomførast konseptvalutgreiing og KS1 for strekninga Moss–Horten.

Ingjerd Schou (H) [12:12:13]: Takk for svaret.

Rv. 19 gjennom Moss er i 2010 oppgradert til stamvei. Den strekningen er, som statsråden også sier, en havnevei og var opprinnelig en del av Østfoldpakkens fase 1. Veien forbinder E18 i Vestfold og E6 i Østfold, og fra Moss havn går veien gjennom sentrum av Moss og ut til E6.

Ferjestrekningen mellom Horten og Moss er landets mest trafikkerte ferjestrekning og pøser alle sine kunder ut på denne stamveien. Dette utgjør alene en årstrafikk på 1,4 millioner kjøretøy, hvorav tungtransporten utgjør ca. 200 000 enheter. I tillegg til dette kommer en økende transport til og fra Moss havn, som er en havn i vekst, og denne trafikken utgjør også en stadig større del av miljøbelastningen.

Da er det greit å spørre statsråden om det er sånn at et lokalsamfunn må sitte og vente lenge og se på at transport-systemet i byen bryter sammen. Spørsmålet til statsråden er om statsråden vil bidra til en rask og fornuftig løsning nå.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:13:18]: Eg har gjort greie for korleis saksgangen er – frå ei konseptvalutgreiing til ein KS1 – den samanhangen som er mellom på den eine sida E39 og på den andre sida E18, og òg dei vurderingane som må gjerast, men som må gjerast i tur og orden.

Det handlar for det fyrste om å utbetra Moss ferjekai – det kan gjerast uavhengig, det er vedteke – men utover det må ein nok no gjera dei utgreiingane som er avklarte. Det blir eit viktig grunnlag for dei prioriteringane som skal gjerast i samband med rulleringa av Nasjonal transportplan.

Ingjerd Schou (H) [12:14:16]: Takk for svaret.

Situasjonen i Moss begynner å bli alvorlig. Det er liten forståelse lokalt for at man må sitte og vente på en NTP-rullering, ikke minst på statlige bidrag for å finansiere en utbygging av nettopp denne veien. Lokale og regionale investorer signaliserer at de kan tenke seg å være med på å forskuttere midler for å få satt i gang anleggsarbeidene. Det viser også tydelig at en hel region er opptatt av dette viktige spørsmålet.

Jeg har skjont at det er delte meninger også innad i Regjeringen om bruk av nye virkemidler, OPS, f.eks., men så lenge de kan bidra til en raskere realisering av ny, etterspurt infrastruktur – kan det være slik at statsråden er åpen for å se om dette målet heller midlet?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:15:01]: Det som her er hovudspørsmålet, er: Vil det vera framtidstret-

ta på dette tidspunktet å føreta planlegging og prosjektering av ei oppgradering av rv. 19, når ein veit at konseptvalutgreiing og KS1 skal gjerast fyrst, før det blir planlagt vidare etter plan- og bygningslova?

Eg skjønner at det er eit prekäert dilemma, ei vanskeleg utfordring, når det gjeld Moss. Mitt beste råd der vil vera at dei lokale styresmaktene og Statens vegvesen held god kontakt for å sjå om ein om mogleg kan gjera nokre mindre tiltak i mellomtida.

Spørsmål 8

Arne Sortevik (FrP) [12:16:16]: Spørsmålet lyder:

«Transportkomiteen har nylig besøkt Østfold og Akershus. Blant viktige inntrykk er dokumenterte behov for veibygging og utbygging av kollektivtilbudet, men manglende finansielle muligheter. Fylkeskommuner over hele landet har fått utvidet veiansvar, men samtidig overtatt veier med stort vedlikeholdsetterslep. Mange av fylkeskommunene har også stort behov for bygging og drift av moderne kollektivnett som krever omfattende investering og økte driftsmidler.

Hva gjør statsråden for å skaffe bærekraftig finansiering?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:16:54]: Fylkeskommunane sine inntekter kjem m.a. frå rammetilskot frå staten. Midlane blir løyvde over Kommunal- og regionaldepartementet sitt budsjett. Etter forvaltningsreforma er ein stor del av inntektene knytt til fylkeskommunane sitt ansvar for fylkesvegar. Om lag 17 000 km av dagens 44 000 km med fylkesvegar var før 1. januar 2010 riksvegar. Rammetilskotet frå staten skal bidra til å sikra fylkeskommunane økonomisk stabilitet.

Gjennom forvaltningsreforma har Regjeringa styrkt økonomien til fylkeskommunane vesentleg. Lat meg nemna fire hovudpunkt:

- I underkant av 6,5 milliardar kr følgjer dei vegane som er overførde til fylkeskommunane.
- Fylkeskommunane fekk òg 1 milliard kr ekstra i frie inntekter, som kunne nyttast til veg.
- I tillegg kjem statleg tilskot til rassikringstiltak på fylkesvegnettet over Samferdselsdepartementet sitt budsjett. Dette er føresett å utgjera vel 500 mill. kr pr. år i perioden 2010–2019, noko som òg inneber ein vesentleg auke samanlikna med tidlegare år.
- Frå 2010 har Regjeringa dessutan innført ei ordning med rentekompensasjon for transporttiltak i fylkeskommunane. Hovudintensjonen er at denne ordninga skal utløysa aktivitet i fylka ved at staten dekkjer framtidige finanskostnader. Ordninga er basert på ei årleg investeringsramme på 2 milliardar kr i perioden 2010–2019.

Så kan eg i tillegg nemna påskjøningsordninga for betre kollektivtransport, ei ordning som gjev moglegheit for utbetring eller gjev større tilgjenge, dei såkalla BRA-midlane, KID-midlar, altså midlar som skal bidra til å styrkja kollektivtransporten i distrikta, og – endå ei ordning – at byar med bomringar etter endring av veglova

og kan nytta midlar frå trafikantbetaling til drift av kollektivtransporten. Dette inngår i ei heilskapleg løysing av transportsystemet.

Alt i alt meiner eg dette viser at Regjeringa har lagt eit godt grunnlag for å gjera fylkeskommunane i stand til å møta dei store utfordringane dei står overfor på transportsektoren.

Arne Sortevik (FrP) [12:19:33]: Takk for svaret, det var kjente toner.

Det er altså slik at transportkomiteen har vært ute i virkeligheten ganske nylig, og besøkt to viktige fylker i landet. De to fylkene, Østfold og Akershus, har et samlet vedlikeholdsetterslep på veiene som er overtatt fra staten, på 1,5 milliarder kr. Det ble gitt klart uttrykk for at dette kan de ikke dekke innenfor en rimelig tidsramme uten mer penger enn det statsråden nå har referert til i sitt første svar.

Det ble også gitt uttrykk for at midlene overført til veier, gitt gjennom økt rammeoverføring – som også statsråden var inne på – brukes også til andre formål enn vei, fordi det er presserende oppgaver, og det skjer en prioritering i fylkene. Det betyr altså at rammene fra Regjeringen og prioriteringen fra fylkeskommunene ikke gir bærekraft for finansiering av gode veier. Det betyr at veiene blir dårligere i 2010, det har vi vært inne på tidligere i dag. Så jeg gjentar spørsmålet: Hva vil statsråden gjøre for å skaffe en mer bærekraftig finansiering av veiene?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:20:38]: Representanten Sortevik seier dette er kjende toner. Det er bra, det skal vera attkjenning i denne sektoren. Attkjenning og føreseielegheit trur eg òg er eit viktig grunnlag for fylkeskommunane.

Maskinentreprenørenes Forbund har hatt ei undersøking rundt omkring i fylkeskommunane. Ho fortel at fylkeskommunane faktisk bruker 500 mill. kr meir på veg enn ein kunne rekna med i statsbudsjettet for 2010, og at 80 pst. av fylkeskommunane òg er fornøgde med den overgangen som no skjedd, altså overtakinga av ansvar gjennom forvaltningsreforma.

Så vil eg seia at min fremste agenda her for å sikra fylkeskommunane midlar i samsvar med dei oppgåvene dei har, går via dei frie inntektene, som går over Kommunal- og regionaldepartementet sitt budsjett, og som er auka kraftig dei siste åra.

Arne Sortevik (FrP) [12:21:45]: Jeg takker igjen for svaret.

I avslutningen av sitt første svar nevnte statsråden bl.a. belønningsordning knyttet til utfordringene innenfor investering i kollektivsystemer og også drifting av kollektivsystemer. Men der er det jo slik at det legges klare føringer – av mange byer som omfattes av dette, oppfattes det nærmest som en utpressing – for i det hele tatt å komme i betraktning når det gjelder å få bruke disse midlene.

Men min problemstilling er en litt annen. Det er at heller ikke denne finansieringsformen, med bompenger – som statsråden nevnte – som kan brukes til drifting av

kollektivsystemer og investering i kollektivsystemer, er bærekraftig, når man på den ene siden finansierer mer med bompenger, og på den andre siden gjør sitt beste for å ha en politikk som reduserer veitrafikken. Vi ser allerede at inntektene til noen av disse bompakkene er lavere enn forutsatt. Da mangler vi bærekraftig finansiering.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:22:53]: Uttrykket «utpressing» er òg kjende tonar frå Framstegspartiet. Eg vil heller kalla dette for ein felles dugnad både for å sikra eit betre miljø og for å sikra betre framkomst. Når det gjeld påskjøningsordninga, er ho i samsvar med klimaforliket, der alle partia på Stortinget unnateke Framstegspartiet tok del. I samsvar med det forliket er midlane dobla i 2009. Dei er haldne att til dei 13 bykommunane som deltek i programmet Framtidens byer. Det er no løyvt 232,8 mill. kr i inneverande år, og det skal framleis trappast opp.

Spørsmål 9

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:24:04]: ««Det vil være en kraftig fallitterklæring om den rødgrønne regjeringen legger ned Bratsbergbanen. Det skal ikke skje. Her skal det gå tog etter 13. juni», sa lederen i Senterungdommen, statsrådets eget ungdomsparti, til Telen 20. april i år. Tidligere samferdselsminister Liv Signe Navarsete har tidligere lovet videre støtte.

Mener statsråden det er god distrikts- og samferdselspolitikk å kutte hele statens bidrag til Bratsbergbanen, og vil hun bevilge midler, eller godta nedleggelse?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:24:45]: Telemark fylkeskommune overtok driftsansvaret for lokaltoget på Bratsbergbanen frå og med 2004 etter eige ynske. Den 24. september 2002 vart det inngått ein avtale om dette mellom dåverande samferdselsminister Torild Skogsholm og fylkesordførar Andreas Kjær. Avtalen vart inngått etter initiativ frå fylkeskommunen, som ynskte å ta over ansvaret for å leggja til rette for konkurranseutsetjing av lokaltoget som ledd i eit arbeid med å utvikla og betra togtilbodet på banestrekninga.

I avtalen frå 2002 er det ikkje teke inn nokon klausul om at det skulle løyvast eit permanent øyremerkt tilskot frå Samferdselsdepartementet til Telemark fylkeskommune til drift av lokaltoget. Det øyremerkete tilskotet vart innført som ei tidsavgrensa ordning etter at Kommunal- og regionaldepartementet føretok ei gradvis nedtrapping av kompensasjonsbeløpet og la det inn i den generelle rammeoverføringa til fylkeskommunen, basert på dei faste fordelingskriteria i inntektssystemet for fylkeskommunane. Dette vart gjort etter ein dialog på førehand med Telemark fylkeskommune, og fylkeskommunen vart gjort kjend med dette gjennom brev frå Kommunal- og regionaldepartementet og Samferdselsdepartementet.

Samferdselsdepartementet har halde fast ved denne avtalen. Min forgjengar lova ikkje eit permanent tilskot

over Samferdselsdepartementet sitt budsjett, men å forlengja tilskotet med eitt år, frå 1. halvår 2009 til 1. halvår 2010. Grunngevinga var at fylkeskommunen på denne måten skulle få noko lengre tid på seg til å leggja til rette for eit styrkt trafikkgrunnlag for lokaltoget. Samferdselsdepartementet har følgd opp denne lovnaden med ei ekstraløyving på totalt 12 mill. kr i 2009 og 2010. I samband med behandlinga av statsbudsjettet for 2010 vedtok Stortinget å løyva 6 mill. kr som sluttkompensasjon over Samferdselsdepartementet sitt budsjett. Eg viser til at i samanheng med budsjettbehandlinga i Stortinget vart det fremja forslag frå opposisjonen om å overføra tilskottsansvaret tilbake til staten frå og med 2011. Det vart det ikkje fleirtal for.

Eg har ikkje noko ynske om at lokaltoget skal leggjast ned, men eg synest nok at vi skal halda fast ved den avtalen som er inngått, og som var inngått etter eige ynske frå fylkeskommunen. Etter at dette tilskottet fell bort, har departementet lagt til grunn at bidrag til drifta på vanleg måte må dekkjast innafor ramma av statlege overføringar gjennom inntektssystemet på Kommunal- og regionaldepartementet sitt budsjett utan øyremerkning. Det er eit viktig prinsipp for å markera at fylkeskommunen har det reelle ansvaret for den lokale kollektivtrafikken som inngår i fylkeskommunen sitt ansvarsområde.

Eg har registrert at det er ei visst engasjement rundt Bratsbergbanen. Etter førespurnad frå Telemark fylkeskommune har eg invitert fylkeskommunen til eit møte hos meg for å drøfta saka fyrstkommande fredag, 30. april i år.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:28:09]: For å si noe positivt først: Det er bra at statsråden har takket ja til invitasjonen og vil møte fylket.

Så litt om historieskriving: Det er bra at Telemark fylkeskommune, hvor bl.a. Senterpartiet også den gang var med og styrte, tok initiativ og ansvar for å få opp igjen en jernbanestrekning som da var nedlagt. Så sa staten at de skulle være med.

Jeg har lyst til å minne statsråden om at hun er statsråd og ikke jurist. Dette er ikke først og fremst et juridisk spørsmål. Det er et politisk spørsmål. Men jeg synes velgerne i Telemark fortjener et klart svar, og lokale velgere, også rød-grønne velgere, i Notodden og omegn og Grenland, fortjener et klart svar.

Betyr det statsråden nå sier, at hun kategorisk utelukker en videreføring av det statlige driftstilskuddet til Bratsbergbanen? Ja eller nei.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:29:04]: Representanten Røe Isaksen har rett – dette er fyrst og fremst eit politisk spørsmål. Det er eit spørsmål om å stå ved ein avtale som er inngått tidlegare. Det er i tillegg eit spørsmål om korleis vi heile tida skal bruka dei midlane som er til disposisjon til drift av jernbane gjennom kjøpsavtalen overfor NSB. Her er det nok tal som viser at det er mange strekningar i dette landet som kunne gått føre Bratsbergbanen.

Eg vil ikkje seia ja eller nei på dette tidspunktet. Difor

har eg invitert fylkesordføraren på eit møte på fredag. Det er forresten den fyrste responsen som har kome frå fylkesordføraren i Telemark frå vi sende brev til fylkeskommunen om Bratsbergbanen i januar.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:30:10]: Jeg antar at statsråden ikke er ukjent med engasjementet som har vært også fra fylkeskommunens side for Bratsbergbanen, gjennom et enstemmig vedtak i fylkestinget, hvor man ber om at banen videreføres, og engasjementet fra samferdselsministerens egne partifeller lokalt, som også har bedt om det samme, og engasjementet i forkant av valgkampen, hvor det riktignok kom penger til et halvt år ekstra, men hvor det, i hvert fall etter denne representantens mening, var å lese mellom linjene at dette var noe som man også kunne forvente i fremtiden.

Jeg har lyst til å gå tilbake til mitt opprinnelige spørsmål, nemlig til Senterungdommen, som da er samferdselsministerens eget ungdomsparti, og lederen som sier at det vil være en kraftig fallitterklæring for den rød-grønne regjeringen om Bratsbergbanen legges ned. Det skal ikke skje, sier han, her skal det gå tog etter 13. juni. Er samferdselsministeren enig med lederen i Senterungdommen, som da er leder for samferdselsministerens eget ungdomsparti?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:31:11]: No har Røe Isaksen same erfaring som Johannes Ringdal som leiar for eit ungdomsparti, og veit dermed at det kan nok tenkjast at ikkje alt som ein ungdomsleiar uttaler, er det same som alle andre i det same partiet står for.

Lat meg understreka at Senterpartiet i Telemark har ført ein heroisk kamp for Bratsbergbanen. Heilt frå eg kom inn i regjering, har eg med jamne mellomrom høyrte frå dei og òg frå dei raud-grønne elles. Eg har høyrte mindre frå fylkesordføraren frå Høgre, som har ansvaret pr. dato for drifta av denne banen. Eg ser fram til møtet på fredag og det som måtte koma der, òg frå fylkesordføraren si side om kva dei sjølve har tenkt å stilla opp med for eventuelt framleis å vareta Bratsbergbanen.

Spørsmål 10

Borghild Tenden (V) [12:32:28]: Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«Ifølge NRK har kollektivprisene de siste fem årene økt kraftig, mens prisene på bensin og diesel i all hovedsak har fulgt den generelle prisutviklingen. Kostnadene knyttet til bilkjøring avhenger riktignok av flere faktorer, men prisen bildet er allikevel relevant for folks daglige adferd. I dag er ansvaret for lokaltrafikken delegert til fylke og kommune, og staten bidrar minimalt på finansieringssiden.

Er statsråden enig i at staten bør ta en større del av svaret for å finansiere kollektivtrafikken i byområdene?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:33:10]: Ifølgje tal frå Statistisk sentralbyrå auka det generelle prisnivået, målt med konsumprisindeksen, med rundt 13 pst. frå mars 2005 til mars 2010. Prisindeksen for drivstoff

auka med meir enn 30 pst. i den same perioden, og prisindeksen for transport med T-bane, trikk og jernbane med ca. 15 pst. Prisindeksen for busstransport auka med 19 pst. Når det gjeld pris, bør kollektivtransporten si konkurranseevne vera styrkt i høve til personbilen i løpet av dei siste fem åra, ikkje svekt, slik spørjaren her hevdar.

Eg kan nok heller ikkje utan vidare gå god for påstanden om at staten yter minimalt til finansieringa av den lokale kollektivtrafikken. Rundt 26 milliardar kr vart overførte til fylkeskommunane i 2010 i form av rammetilskot. Det kan bl.a. brukast til å finansiera lokal kollektivtransport. Under den raud-grøne regjeringa har rammetilskotet til kommunesektoren auka kraftig. Regjeringa har òg dobla løyvingane til påskjøningsordninga for betre kollektivtilbod og mindre bilbruk, som er øyremerkte kollektivtiltak i dei største byområda.

Regjeringa har eit klart mål om å fortsetja å styrkja kommuneøkonomien framover, og òg å trappa opp løyvingane til påskjøningsordninga.

Borghild Tenden (V) [12:35:03]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg hørte skrytet av rammeoverføringene. Så vet statsråden like godt som meg at det i flere byer planlegges bybaner. For eksempel i Akershus planlegges det en veldig lenge etterlengtet forneubane, en baneløsning som er stipulert til å ha en kostnadsramme på 2,5–5 milliarder kr – så baneløsninger er dyrt. For å sitere fylkesordfører Jegstad i Akershus:

«Hvordan skal en stakkars fylkeskommune med et budsjett på 5 milliarder kroner klare å gjennomføre slike utbygginger?»

Er statsråden positiv til å bidra til statlig merfinansiering av slike bybaneprosjekter, som f.eks. Forneubanen og flere, som statsråden kjenner godt til?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:35:55]: Eg kan stadfesta at eg kjenner til planar om fleire bybanar og òg forlenging i alle fall i ein by, Bergen.

Bybanar er spesielt nemnde i Soria Moria, under kapitlet Samferdsel. Der er det sagt at Regjeringa skal sørgja for ein fylkeskommunal økonomi som gjer at fylkeskommunane har moglegheit til å styrkja kollektivtilbodet, herunder bybane der det er aktuelt.

Så er det, som representanten Tenden seier, store beløp det her er snakk om, og eg kan nok seia på vegner av Regjeringa at det å stilla opp her med milliardbeløp til bybane er vi nok ikkje klare for.

Borghild Tenden (V) [12:37:00]: Da får jeg prøve meg på belønningsordningen, når svaret ble negativt når det gjaldt bybaner.

Belønningsordningen for kollektivtransport var et tema også da Arne Sortevik stilte spørsmål her i stad. Den ble innført av Bondevik II-regjeringen, og har vært en suksess. Så er det slik at det er Oslo som søker på vegne av hovedstadsområdet, dette til tross for at Akershus fylke har en befolkning på over 500 000 innbyggere. Befolkningsveksten i Akershus øker raskere enn i landet for øvrig. Rome-

riksområdet og Follo/Vestregionen har store utfordringer når det gjelder kollektivreiser på tvers av regionene.

Vil statsråden bidra til at Akershus på lik linje med mange andre langt mindre tett befolkede områder vil kunne søke selvstendig på belønningsordningen, og ikke, sånn som i dag, at de må søke sammen med Oslo?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:38:00]: Eg har jo registrert det samarbeidet som er mellom Akershus og Oslo, og dei fordelane som det allereie medfører for mange som både er avhengige av kollektivtilbodet, og som er opptekne av å styrkja det. No er det visse kriterium knytte til påskjøningsordninga. Det viktigaste er den samanhengen som skal vera mellom det å innføra restriktive tiltak for bil for å sikra miljøet, og framkoma. Måten desse midlane blir søkte på, er eit samarbeid mellom fylkeskommunane.

Denne problemstillinga har eg faktisk ikkje møtt på før når det gjeld akkurat påskjøningsordninga, så det er noko som eg må få lov å sjekka opp noko nærmare og koma tilbake til representanten Tenden med svar på.

Spørsmål 11

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:39:16]: «Samferdselsminister Meltveit Kleppa svarte i skriftlig spørsmål nr. 955 den 13. april 2010: «Det anses ikke rasjonelt å starte detaljplanleggingen av bl.a. Mosse-tunnelen for dette er nærmere avklart», og viste til beslutningen om en ny gjennomgang av jernbaneprioriteringene. Jernbanetunnel gjennom Moss har det vært jobbet med i 20 år. Moss kommune har innløst eiendommer, og det lokale næringslivet har brukt midler og investert i tillit til at nåværende dagtrasé skal bort.

Har statsråden satt en stopper for oppstart av alle jernbaneprosjekter til gjennomgangen er foretatt?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:39:56]: Det som eg har sagt, er at ei viktig erkjenning frå denne vinterens driftserfaringar er at behovet for å satsa tungt på vedlikehald og fornying av jernbanenettet er endå større enn føresett ved handsaminga av Nasjonal transportplan 2010–2019. Det er ei erkjenning som både eg og Regjeringa må ta på alvor. Samferdselsdepartementet er difor no, i samråd med Jernbaneverket, i ferd med å gjennomgå prioriteringane på jernbanen i Nasjonal transportplan i løpet av våren 2010. Dette gjeld ikkje avlysning av nokre prosjekt. Det gjeld ein gjennomgang av behovet for vedlikehald, og det gjeld framdrift og oppstartstidspunkt for store prioriterte investeringsprosjekt.

Om det skulle bli endringar i forhold til dei prosjekta som ligg inne i Nasjonal transportplan, må eg i tilfelle koma tilbake til Stortinget på ein eigna måte med ei sak om dette i løpet av vårsesjonen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:41:34]: Det er ingen avlysning, men det er en gjennomgang i forhold til hva Regjeringen har erkjent om vedlikeholdsbehovet.

Men etter at statsråden svarte meg 13. april, vil jeg si at det har vært et lite jernbaneopprør i Moss og Østfold. Fylkesordfører Ole Haabeth sier han ikke vil akseptere en utsettelse som rammer framdriften av prosjektet, for det er jo slik at fylkeskommunen og Moss kommune har gått sammen om å forskuttere 25 mill. kr til detaljplanlegging. Ordfører Paul-Erik Krogs vold i Moss blir «fortørnet» dersom planleggingen av jernbanetunnelen i Moss blir forsinket, ifølge Moss Avis. Per Inge Bjerknes, fylkesleder i Senterpartiet, men også leder av samferdselskomiteen i fylket, sier at en ytterligere forsinkelse i dette og andre viktige prosjekter ikke kan aksepteres.

Man kan ikke akseptere det, det er en fortørnet ordfører og også en fortørnet fylkesordfører. Da blir mitt spørsmål: Hva svarer statsråden disse, som vil det beste for fylket, og som vil det beste for Moss?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:42:43]: Eg har òg registrert det engasjementet som er i forhold til ny tunnel gjennom Moss, både fordi eg har vore på møte i Østfold, og fordi eg har hatt delegasjonar i departementet som eg har lytta til.

Nokre av dei sterkaste uttrykka her trur eg skriv seg frå at opposisjonen no har hjelpt godt til med å tolka mitt signal om at her er vi nøyddde til å gå gjennom desse sakene på nytt. Det vart tolka som avlysing, har eg lese på trykk – det gjeld både Mossetunnelen og Eidangerparsellen – utan at det på dette tidspunkt er grunnlag for det.

Så svaret er det som eg allereie har sagt. Når det viser seg at vedlikehaldet på jernbanen er så til dei grader forsømt, og vi må styrkja det, er vi altså òg nøyddde til å sjå på dei investeringsprosjekta som ligg inne, framdrifta av dei ulike prosjekta.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:43:52]: Jeg er glad for at statsråden har merket seg det store engasjementet både for jernbanestrekningen gjennom Østfold og også for jernbanestrekningen helt til Halden. Jeg er også glad for at statsråden sier at hun har lyttet til de innspillene som har kommet.

Statsråden viste til sitt hovedsvar, der hun sier at det er ingen avlysning, men en gjennomgang, fordi det har vært en erkjennelse av at det er et større vedlikeholdsbehov på jernbanen. Men da blir jo mitt spørsmål nok en gang: Når kommer da det grønne lyset på? Når er denne gjennomgangen foretatt? Når er denne stoppordren blitt opphevet og det er det grønne lyset for jernbanesatsing i Norge og tunnelen gjennom Moss vi ser, og ikke det røde lyset som vi ser pr. i dag?

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:44:50]: Eg meiner at det viktigaste for jernbanen på kort sikt er å betra driftsstabiliteten og evna til å handtera driftsavvik. Så håpar eg at representanten Hjemdal har sett at vi samtidig tenkjer framover og skal tidfesta ein intercitystrategi, også

Oslo–Halden, som bakgrunn, grunnlag, for revideringa av Nasjonal transportplan i 2013.

Så til dei investeringsprosjekta som no ligg inne. Eg kjenner eit veldig utolmod når det gjeld å ta den gjennomgangen – sjå på ressurstilgangen i Jernbaneverket og særleg signalressursane. Så svaret er: Dersom det eventuelt viser seg å vera nødvendig med ei endring i framdrifta, skal Stortinget få seg førelagt ei sak allereie i løpet av denne våren.

Spørsmål 12

Bent Høie (H) [12:46:08]: «I Dagsavisen 21. april i år ser vi igjen et eksempel på at rusmiddelavhengige blir diskriminert i helsevesenet vårt. Legevakten i Oslo opplever at Oslo universitetssykehus, Ullevål avviser psykotiske personer som også er rusmiddelavhengige, med begrunnelsen at tvang ikke er hjemlet i lov om psykisk helsevern når det er rusmidler som har forårsaket dette.

Er statsråden enig i at en slik praksis strider mot loven, og hva vil statsråden gjøre for at denne praksisen opphører både der og eventuelt andre steder?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:46:43]: Ser vi litt tilbake i tid, vet vi at mange rusmiddelavhengige ikke fikk hjelp for sine psykiske lidelser når de var i rusbehandling. Samtidig var det mange med psykiske lidelser som hadde rusproblemer i tillegg, som ikke fikk hjelp i det psykiske helsevesenet for sine rusproblemer.

Siden rusreformen i 2004 har tjenestene for rusmiddelavhengige utviklet seg betydelig. Kompetansen og bemanningen, særlig innenfor psykologi/psykiatri, er styrket, og man er i langt større grad blitt klar over sammenhengen mellom rusmiddelavhengighet og psykiske lidelser.

På grunnlag av representanten Høies spørsmål har jeg bedt Helse Sør-Øst om en redegjørelse. Det er Oslo universitetssykehus, ved Klinikk psykisk helse og avhengighet og Senter for rus og avhengighetsbehandling, som har ansvaret for å tilby tjenester på disse to fagområdene. Denne organiseringen vurderes av Helse Sør-Øst som faglig og juridisk riktig og til pasientenes beste.

Jeg er orientert om at Oslo legevakt har bedt professor Aslak Syse om en juridisk betenkning om hvorvidt akutt-psykiatrisk avdeling i Kirkeveien, Ullevål, praktiserer lovverket i tråd med lovens intensjon i denne saken. Etter professor Syses vurdering er ikke sykehusets praksis i strid med lovverket. Samtidig understreker Syse at ruspasienter skal ivaretas på lik linje med andre pasienter, dvs. mottas som øyeblikkelig hjelp når det er nødvendig, eventuelt «avgiftes». Deretter vurderes videre løp og eventuelt bruk av tvang hjemlet i regelverket.

Helse Sør-Øst mener at praksis ved Oslo universitetssykehus er i overensstemmelse med lov om pasientrettigheter og lov om psykisk helsevern. Vurderingen støttes av professor Syse. Samtidig understreker Helse Sør-Øst at ingen rusmiddelavhengige skal bli «kasteballer» mellom tjenestene, men sikres et godt og forsvarlig tilbud etter en helhetsvurdering av den enkeltes behov.

I årets oppdragsdokument til de regionale helseforetakene har jeg bedt om følgende:

«Rusmiddelproblem hos pasienter som blir henvist til psykisk helsevern, skal undersøkes, og det skal iverksettes tiltak for å sikre at disse pasientene får et helhetlig behandlingstilbud for sin rusmiddelavhengighet.»

Tilsvarende gjelder for rusmiddelavhengige som henvises til rusbehandling. De skal vurderes for eventuelle behov for behandling for psykiske lidelser. Jeg forutsetter at dette følges opp av de regionale helseforetakene, og jeg vil følge dette nøye opp.

Bent Høie (H) [12:49:29]: Nå var ikke mitt spørsmål til helseministeren om hva Helse Sør-Øst eller professor Syse mener om praksisen til Oslo universitetssykehus, avdeling Ullevål, men hva helseministeren og Helse- og omsorgsdepartementet mener om den praksisen. Jeg mener at den er i strid både med Verdens helseorganisasjons anbefalinger og med det som var intensjonen i loven da disse pasientene fikk pasientrettigheter på lik linje med andre pasienter, og den er også i strid med bl.a. Høyesteretts praksis.

Det hadde vært interessant å høre hva helseministeren mener om en praksis der personer som er ruset og psykotiske, blir avvist ved Ullevål universitetssykehus med henvisning til at de skal avruses først. Innenfor avrusing er det ikke hjemmel for bruk av tvang. De har heller ikke kompetanse til å håndtere personer som er psykotiske, men Oslo universitetssykehus, avdeling Ullevål har kompetanse når det gjelder avrusing.

Er det også helseministerens syn at denne praksisen er i tråd med loven?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:50:37]: Med all respekt: Jeg prøvde virkelig å svare på det spørsmålet som ble stilt av Bent Høie. Han spurte bl.a. om jeg er enig i at en slik praksis strider mot loven. Det var derfor jeg også redegjorde for det.

Det jeg har sagt, er at det er helt klart at en pasient ikke skal avvises, men heller henvises videre i helsevesenet. Det har vært et problem hvis pasienter som har kommet inn til akutt psykiatrisk behandling, har vært for ruset. Men da skal de henvises videre i systemet, f.eks. til Oslo universitetssykehus, hvor man har en rusakutt. Hvis dette hadde dreid seg om ett spesielt tilfelle, er det klart at da burde man ha henvist vedkommende dit og så eventuelt til psykiatrisk behandling etterpå.

Bent Høie (H) [12:51:29]: Jeg må vise til statsrådens svar, der det ikke var mulig å høre hva statsråden mente. Statsråden viste konsekvent til hva professor Syse mente, og hva Helse Sør-Øst mente. Min intensjon med spørsmålet var å få vite hva statsråden og Helse- og omsorgsdepartementet mener om denne saken.

Når helseministeren viser til at disse pasientene kan henvises videre til Rusakutten, er hun sikkert klar over at Rusakutten ikke har hjemmel for å bruke tvang. Rusakutten har heller ikke kompetanse til å håndtere psykotiske

personer. Er det helseministerens oppfatning at psykotiske personer som er påvirket av rusmidler, kan avvises for behandling ved Ullevål universitetssykehus?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:52:18]: Jeg refererte også fra oppdragsdokumentet, som jeg selv har skrevet under på, til de regionale helseforetakene. Der sier jeg også veldig klart at «pasienter som blir henvist til psykisk helsevern, skal undersøkes, og det skal iverksettes tiltak».

Det er helt klart at en pasient som er ruset og samtidig psykotisk, skal vises videre i hjelpeapparatet, dersom man ikke øyeblikkelig skal legge dem inn på en psykiatrisk avdeling. Det må være en vurdering som blir gjort. Men at de må avruses – muligens på forhånd – er jo en vurdering som må gjøres på stedet. Men det skal være slik at når det er noen som trenger akutt hjelp, enten de er psykisk syke eller har et stort rusproblem, kommer de inn under pasientrettighetene. Da skal de ha hjelp.

Presidenten: Spørsmålene 13 og 14 er besvart tidligere.

Spørsmål 15

Bjørn Lødemel (H) [12:53:29]: «Den nye 420 kV-linja mellom Ørskog og Fardal ligg til klagehandsaming i Olje- og energidepartementet. Naustdal kommune har klaga på vedtaket om å leggje linja gjennom dei sentrale delane av kommunen, alternativ 1.0. Naustdal kommune ønskjer primært sjøkabel, men dersom linja skal byggjast som luftspenn, prioriterer dei alternativ 1.18. Dette alternativet er vurdert i konsekvenshandsaminga, men det er ikkje med i konsesjonssøknaden.

Blir alternativ 1.18 vurdert som framtidig linjetrasé i klagehandsaminga av Olje- og energidepartementet?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:54:05]: Olje- og energidepartementet fikk oversendt denne klagesaken fra Norges vassdrags- og energidirektorat i oktober 2009. Etter at departementet senhøstes foretok en omfattende befaringsreise, har det vært nødvendig med en gjennomgang av alle de traséalternativene som har vært utredet og eventuelt omsøkt for å få et tilstrekkelig grunnlag for den avsluttende klagebehandlingen. Departementet har også sørget for å få utført tilleggsutredninger for enkelte omstridte områder av traseen.

Jeg er fullt ut innforstått med Naustdal kommunes syn på dette spørsmålet når det gjelder denne kraftlednings-saken. De foreliggende traséalternativene gjennom kommunen er av de spørsmål som departementet nå vurderer inngående under klagebehandlingen.

Jeg er opptatt av at den avsluttende konsesjonsbehandlinga gjøres så grundig som mulig, der alle interesser avveies mot hverandre basert på et solid og sikkert faktagrunnlag. Jeg kan ikke nå gå nærmere inn på den vurderingen departementet foretar av traseene i den forbindelse.

Bjørn Lødemel (H) [12:55:06]: Eg takkar for svaret.

I kommentarane til klaga skriv Statnett at dei ikkje har vurdert det omsøkte 1.18-alternativet på grunn av meir-kostnader, og at det ikkje er vurdert til å vere miljømessig betre enn 1.0. Dette stiller eg meg svært undrande til.

Vi ser også av klagehandsaminga at Jølster kommune krev å få kome med merknader dersom alternativ 1.18 blir vurdert, og det er det viktig å få med seg, dersom det blir ei reell vurdering av dette alternativet.

Sogn og Fjordane fylkeskommune kan heller ikkje akseptere linjeføringa i Naustdal.

Statsråden uttalte i avisa Firda før valet at han konkret vil gå inn i konfliktsituasjonen på Grimset i Naustdal. Eg er klar over at statsråden ikkje kan kome med konkrete signal om klagehandsaminga. Men kva konkret gjer statsråden med dei utfordringane vi har peika på i Naustdal?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:56:00]: Sjøl om spørsmålet blir stilt på en annen måte, blir ikke svaret mitt annerledes av den grunn. Det jeg svarte på det første spørsmålet, var at jeg har sørget for å få satt i gang nødvendige tilleggsutredninger i denne store og krevende saken. Jeg har full forståelse for at det er et betydelig lokalt engasjement i forbindelse med de ulike trasévalgene, men det er ikke riktig å gå inn på de ulike vurderingene nå, i og med at saken ligger til klagebehandling i departementet.

Bjørn Lødemel (H) [12:56:30]: Eg takkar òg for dette svaret.

Statnett søkte om konsesjon på linja mellom Ørskog og Fardal. Folk opplever Statnett som arrogante og som at dei har liten reell vilje til å vurdere andre løysingar, både når det gjeld linja mellom Ørskog og Fardal og den i Hardanger.

Arne Grimseth har ført ein lang kamp mot Statnett, noko som har gått på helsa laus. I Hjørundfjorden, på Nordfjordeid og i Sykkylven har vi sett det same.

I Bergens Tidende den 13. januar krev Statnett å få svar på klaga før påske når det gjeld Hardanger. Statnett sender byggjearbeida på linja i Hardanger ut på anbod før dei har fått konsesjon for bygging av linja. Sjefen i Statnett snakkar om ei nær døden-oppleving i 55 døgn i Bergensområdet sist vinter. Og det har vore store oppslag i Bergens Tidende dei siste dagane der det òg blir etterlyst openheit.

Vi kan ikkje ha eit statselskap som på denne måten provoserer folk si tiltru til det offentlege.

Kva gjer statsråden for å rydde opp i alt dette?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:57:30]: Spørderen trekker her inn noen problemstillinger knyttet til et helt annet spørsmål, rundt linjeføringa og søknaden som er kommet om det, inn mot Bergensområdet. Jeg har konstatert at Statnett har sendt ut en anbudsforespørsel i forbindelse med eventuelt innkjøp av materiell. Det er en forretningsmessig vurdering Statnett har gjort, og som jeg hører selskapet har gjort for å kunne være i stand til å sikre beredskapen i Bergen gjennom bygging av ny linje – hvis tilatelse blir gitt. Det er ikke gitt noen politiske avklaringer,

politiske signaler, til Statnett i så måte, det er en vurdering selskapet sjøl har gjort. Jeg har ikke noen kommentarer til det, utover det som jeg nå har sagt.

Spørsmål 16

Tord Lien (FrP) [12:58:43]: «Programserien «Hjernevask» på NRK har satt fokus på kjønnsforskning. Til tross for seriens populærvitenskapelige art har serien svekket tilliten til deler av norsk samfunnsforskning. Forskningsrådet evaluerer fra tid til annen disipliner og fagfelt.

Ser statsråden det formålstjenlig å be om en evaluering av norsk kjønnsforskning for å kartlegge hvorvidt forskningen er politisert, lite internasjonalt relevant og dårlig på formidling, slik det har blitt fremstilt, og hva som eventuelt må gjøres for å korrigere dette?»

Statsråd Tora Aasland [12:59:21]: Kjønnforskning er et tverrfaglig forskningsfelt som ser på den samfunnsmessige betydningen av kjønn. Rent historisk har mye av kjønnforskningen sitt utgangspunkt i samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag, selv om også andre fag er representert.

Kjønnforskning foregår på universiteter, på høyskoler og i forskningsinstitutter. På de fleste universitetene finnes egne tverrfaglige sentre for kvinne- og kjønnforskning. Senter for tverrfaglig kjønnforskning ved Universitetet i Oslo ble evaluert av et nordisk panel i 2007, og fikk en svært positiv evaluering.

Norges forskningsråd har også et eget tverrfaglig grunnforskningsprogram for kjønnforskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap, som løper fra 2008–2012. Prosjekter som mottar støtte fra dette programmet, har vært underkastet en meget grundig kvalitetsvurdering, på samme måte som prosjekter under andre forskningsrådsprogrammer.

I programserien Hjernevask har eksempler fra kjønnforskningen blitt brukt for å belyse en mer gjennomgående problemstilling, nemlig forholdet mellom biologiske og miljøbetingete faktorer i den menneskelige utvikling.

Det er ikke min jobb som statsråd for forskning og høyere utdanning å komme med faglige vurderinger av norske forskere og forskningsmiljøer. Min jobb som statsråd er å sørge for at vi har systemer som sørger for faglig kvalitetssikring. Det er dermed heller ikke min jobb å gripe inn og å beordre evaluering av enkelte forskningsområder. Mitt svar på representanten Liens spørsmål er derfor at jeg som statsråd ikke vil be om noen særskilt evaluering av norsk kjønnforskning utover det som ligger inne i den normale kvalitetssikringen fra Norges forskningsråd.

Jeg må si jeg er noe forundret over at det er partier som tar til orde for en slik direkte inngripen fra Regjeringen i pågående forskning. Det går en viktig grense mellom det å iverksette målrettet forskning, og det å gripe inn underveis.

Mitt grunnleggende syn er at vi må tåle debatt om forskning. Eias innsats for å popularisere forskning setter jeg stor pris på. Jeg kan ikke huske sist forskning var til

de grader en del av den offentlige debatten. Samtidig vil jeg mane til en viss besinnelse i valg av ord. De som går til frontalangrep på enkeltpersoner som har opptrådt i programmet Hjernevask, bør ha in mente at tv er et sterkt medium. Harald Eia har da også i Kringkastingsrådet vedgått at programkonseptet var laget for å eksponere, og ikke for å nyansere. Derfor vil jeg oppfordre deltakerne i debatten til å holde seg til fag, og ikke person.

Jeg vil likevel fremme et vitenskapssyn som jeg har fremmet i alle andre sammenhenger tidligere også. Alle forskningsområder, også kjønnsforskning, blir bedre av økt tverrfaglighet og økt flerfaglighet. Dette synet har jeg spesielt holdt fram i forbindelse med forskningsdebatten om de store klimautfordringene. Teknologiske framskritt er viktige, men vil ikke være tilstrekkelig om vi ikke samtidig har samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning som sier oss hvordan teknologien kan brukes i samfunnet. På samme måte må kjønnsforskningen være åpen for innspill fra andre forskningsstradisjoner.

Jeg har tiltro til at Forskningsrådet foretar den nødvendige evaluering av sine forskningsprogrammer og stadig videreutvikler disse systemene for evalueringer, enten det gjelder kjønnsforskning eller annen forskning. Når systemene virker, vil også forskningen få den nødvendige tillit.

Tord Lien (FrP) [13:02:33]: Jeg har flere ganger hørt statsråden be om hjelp fra universiteter, forskningsmiljøer og opposisjonen til å skape press for å få mer midler til hennes felt. Det er jo skattebetalernes penger dette er snakk om. Jeg er litt tvilende med hensyn til om statsråden mener at skattebetalerne ikke stiller spørsmål ved hva midlene går til.

Når det gjelder det at tv er et sterkt medium, er det sånn at formidling er et mål for universiteter og høyskoler i Norge. Formidling i seg selv er et mål, og vi vet også at internasjonalisering av forskningen er et mål for statsråden.

Jeg har lyst til å spørre statsråden én gang til om hun tror at hennes jobb for å få mer penger til forskning og utvikling ikke har blitt svekket av det vi har sett på programmet Hjernevask.

Presidenten: Presidenten vil, før han gir ordet til statsråden, minne om at oppfølgingsspørsmålene må ta utgangspunkt i hovedspørsmålet, og ikke være fri drodling over temaet. Men statsråden avgjør selv sitt svar.

Statsråd Tora Aasland [13:03:49]: Jeg er ikke redd for at vi får et problem i forhold til forskningens troverdighet, så lenge man har gode systemer for gjennomgang, for kvalitetssikring, og har metodisk verktøy som gjør at den enkelte forsker også blir satt søkelys på. Jeg synes at den debatten vi har hatt i fjernsynet, virkelig har satt søkelyset på nødvendigheten av at man er åpen for at det er flere innfallsvinkler til et område, noe som jeg tror kan være en viktig del av tenkningen omkring forskning framover.

Man skal være trygg i eget fag – og her er kjønnsforskning et godt eksempel, hvor man har ønsket programmer

som handler om likestilling, som handler om makt, som handler om forholdet mellom kjønnene i ulike samfunnsmessige betydninger. Vi ble gjennom programmet i fjernsynet minnet om at her er det viktige biologiske forskjeller, som også er en del av denne helheten. Jeg tror sånn sett at programmet har hatt en god virkning på både troverdigheten generelt i forskning, og vært en påminning til forskerne om hvor viktig det er å tenke også på tvers av de forskjellige fagområdene.

Tord Lien (FrP) [13:05:04]: Jeg er fortsatt ikke enig med statsråden, og jeg synes fortsatt heller ikke vi får noe klart svar. Statsråden snakker, både nå og tidligere i dag, om konkurranse i forhold til forskningsmidler. Hun er veldig opptatt av tverrfaglighet. Det synes jeg er veldig bra. Problemet er at forskningsfronten internasjonalt handler om hvor grensen går mellom biologi og samfunn, mens det i Norge er veldig mye samfunn og veldig lite biologi, noe som har gjort at norsk kjønnsforskning, bl.a. av de forskerne som har vært omtalt i Hjernevask, i liten grad publiseres internasjonalt.

Nettopp internasjonal publisering er noe statsråden normalt er opptatt av når det gjelder fordeling av forskningsmidler. Derfor synes jeg nok en gang det er overraskende at statsråden ikke er villig til å blande seg inn. Hvis det er sånn at statsråden har rett, så burde en evaluering være en fordel også for denne forskningen.

Statsråd Tora Aasland [13:06:07]: Jeg er trygg på at de systemene vi har for kritisk gjennomgang av både forskeres innsats og forskningen, er gode. Vi skal, som jeg nevnte tidligere i dag, ha en evaluering av Forskningsrådet, hvor selvfølgelig alle sider av Forskningsrådets etablering av programmer, oppfølging av programmer, tenkning, tverrfaglighet i programmene og programmene imellom, vil være viktige elementer i dette – også måten man evaluerer forskning på. Men jeg er ikke enig med spørsmålsstilleren i at den samfunnsfaglige vinklingen er negativ og noe man skal gripe inn i og få mindre av fordi man i et program har fått visse inntrykk av mangel på tverrfaglighet i dette. Tvert imot, jeg vil i motsetning til Fremskrittspartiet ikke blande meg inn i forskningen. Jeg vil ikke styre forskningen på den måten. Jeg vil legge til rette for at vi har en god metodikk, gode systemer for kvalitetssikring. Jeg er trygg på at både Stortinget og Regjeringen i fremtiden vil legge til rette for gode forskningsprogrammer for at både det samfunnsvitenskapelige, det biologiske og det teknologiske aspektet kan komme fram.

Spørsmål 17

Vigdis Giltun (FrP) [13:07:31]: «Ifølge Aften 21. april i år blir det ikke bevilget penger som forventet til Regjeringens viktigste fattigdomstiltak. Statens nye tildelegningskriterier langt ut i året har ført til at bydeler i Oslo, som nå er godt i gang med kvalifiseringsprogrammene, må trappe ned.

Har statsråden vært klar over at de nye kriteriene ville

bidra til sterk reduksjon i dette tilbudet til langtidsledige i Oslo, og vil statsråden nå sørge for at det tilføres friske midler så tilbudene opprettholdes og alle med behov kan delta i programmene?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:08:08]: Kvalifiseringsprogrammet er et viktig tiltak, bl.a. for å bekjempe fattigdom. Formålet med kvalifiseringsprogrammet er å bidra til at bl.a. flere langtidsmottakere av sosialhjelp får en oppfølging som igjen bidrar til aktivitet og arbeid. Å lykkes i dette arbeidet er viktig både for dem det gjelder, og for samfunnet. På sikt vil det også bidra til å redusere sosialhjelpsutgiftene for kommunene. Regjeringen og kommunene må derfor i samarbeid bidra til å holde aktiviteten oppe.

Kvalifiseringsprogrammet er et kommunalt ansvar som forvaltes av Nav-kontorene. Kommunene kompenseres for de samlede merkostnadene knyttet til programmet, basert på anslåtte merkostnader pr. deltaker og gjennomsnittlig antall deltakere i ordningen.

Kvalifiseringsprogrammet har blitt faset inn i takt med etableringen av Nav-kontorene. Fra 1. januar 2010 skal alle kommuner tilby kvalifiseringsprogram. Som følge av innfasingen har bevilgningen over statsbudsjettet blitt styrket hvert år.

Fordelingen av midler til den enkelte kommune tar utgangspunkt i sosialhjelpsnøkkelen i inntektssystemet, justert for tidspunktet for etablering av Nav-kontoret og et beregnet forløp for antall deltakere i den enkelte kommune.

Bevilgningen til den enkelte kommune er knyttet til et anslag på forventet aktivitet. Dersom faktisk aktivitet et år har vært lavere enn måltallet, innebærer det at det er gitt et høyere statlig tilskudd enn faktisk gjennomføring isolert sett tilsier. Det er forutsatt at eventuelt ubenyttede midler brukes til formålet i senere år. Kommunene hadde samlet en lavere aktivitet knyttet til programmet både i 2008 og 2009 enn forutsatt i bevilgningene. Flere kommuner og enkelte bydeler i Oslo vil i 2010 videre ha en beregnet tilgang av deltakere som er lavere enn avgangen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har orientert meg om at enkelte kommuner er misfornøyd med tilskuddet for 2010. Direktoratet har i den sammenheng sett behov for å gi oppdatert informasjon om bakgrunnen for fordelingen. Det legges opp til kontakt med enkeltkommuner, deriblant Oslo, der det er behov for å gjennomgå og drøfte fordelingen konkret.

Vigdis Giltun (FrP) [13:10:11]: Jeg takker for svaret.

Nå er det ikke bare Oslo dette gjelder. Jeg har også hatt henvendelser fra en liten kommune som heter Verran, og en kommune som heter Steinkjer. Det viser at kommuner av varierende størrelse – altså som Oslo og de to andre kommunene – får en sterk reduksjon i antall personer de kan tilby dette programmet. Problemet er at de allerede har tilbudt og planlagt disse plassene, og at tildelingsbrevet kom veldig sent. Så det aktivitetsnivået som de skulle hatt, og som de har lagt opp til allerede, har de jo basert seg på. Det er lovet, og det vil de også få midler til. Det

vil bety veldig mye for en liten kommune som Verran når de selv må dekke nærmest halvparten av deltakerne for å opprettholde det nivået som de faktisk må opprettholde. Det er jo en lov som sier at når man har rett til dette programmet, skal også kommunene tilby det.

Nå var det forventet at man fra Regjeringens side ville trappe opp dette, så kommunene ventet ikke at de skulle begynne å trappe ned nå som de var godt i gang. Det får veldig stor betydning når det blir 40–50 pst. reduksjon i forhold til de plassene som er planlagt.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:11:17]: Jeg understreker at det faktisk er en opptrapping når det gjelder bruken av midler til kvalifiseringsprogram. Det vi diskuterer her nå, er nøkkeltallene for hvordan man har fordelt disse midlene kommunene imellom. Jeg vil bare si at jeg i hovedsak har basert mitt svar på Oslo, som var spørsmålsstillingen, men jeg kan for så vidt svare generelt for de andre kommunene også.

Poenget er, som jeg sa, at dette blir fordelt gjennom en sosialhjelpsnøkkel. Altså: Det blir vurdert i forhold til innbyggere og i forhold til ulike parametre knyttet til den måten man fordeler sosialhjelpen på. I tillegg ser man altså på hvor mange man forventer å få inn i programmet. Dette gjør at veldig mange kommuner – også Oslo – har hatt et langt større tilskudd i 2008 og 2009 enn de faktisk brukte. Som jeg påpekte i innlegget mitt, er det forutsatt at de da skal bruke de pengene året etterpå. På samme måte gjelder det andre kommuner også.

Når det gjelder detaljene med tanke på hvordan denne fordelingen er gjort, er jeg litt tilbakeholden, for det er et komplisert regnestykke. Men jeg vil understreke at kvalifiseringsprogrammet er en stor fordel for kommunene selv. De får ned sosialhjelpsbudsjettet sitt hvis de investerer i det.

Vigdis Giltun (FrP) [13:12:27]: Nå er det mange kommuner som frykter hva som vil skje med dette kvalifiseringsprogrammet i tiden som kommer, for når det gjelder de vurderingene som er gjort, er de heller ikke enige i det. Der er det lagt opp til at en del skal ut av programmet, og at man skal få færre inn igjen. Det stemmer ikke med det som skjer i de aktuelle kommunene. De har helt andre måltall enn det man opererer med i det tildelingsbrevet.

Jeg frykter at vi nok en gang ser eksempler på Regjeringens gulrotpolitikk. Man kommer først med gulrøtter: Dette skal staten dekke – og så stimulerer man til høy deltagelse, som man har gjort her. Man har også veldig gode resultater fra Sagene i Oslo, men de må nå kutte helt ned til 100 plasser, fra nærmere 260. Det er dramatisk! Og så legges det inn i rammetilskuddet fra neste år av. De fleste kjenner jo til hva som skjer når dette blir lagt inn i rammetilskuddet. Da blir det en del av kommunens øvrige budsjett. Det vil bli en stor belastning for kommunene å kunne tilby gode tiltak – for det er gode tiltak vi trenger, ikke bare å få noen over på tiltak. Dette er det derfor mange som er bekymret for.

Hva kan statsråden si om 2011? Og vil det eventuelt bli lagt inn i rammetilskuddet?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:13:34]: Jeg kan ikke si noe om 2011 nå. Men det jeg kan si, er at jeg ikke deler den forståelsen, at man på en måte reduserer kvalifiseringsprogrammet og støtten til det, for det gjør man ikke. Man har lagt inn en stadig økt andel midler til dette.

Vi snakker om en fordeling. I utgangspunktet har jo – selv om det har vært vellykket at man har måttet jobbe for å få aktivitetsnivået opp, for det er komplisert å få denne gruppen inn – de fleste kommunene faktisk blitt overkompensert. Så ser vi nå at det gjennom det at man har et system for å fordele det – for det må man ha, man kan ikke drive en individuell tilpasning hvert eneste år, man må ha et nøkkeltall for dette – for noen kommuner angivelig har slått ut slik at de har fått noe mindre enn at de hadde forutsatt. Men jeg understreker at dette er et tilskudd fra staten. De det her er snakk om, får alternativt sosialhjelp fra kommunen, og det er helt greit for kommunen å bruke det sosialhjelpstilskuddet sitt til kvalifiseringsprogrammet. Det vil faktisk på sikt være lønnsomt for kommunene, for å få denne gruppen fra sosialhjelp over i arbeid.

Spørsmål 18

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:14:52]: Eg har gleda av å stille følgjande spørsmål til arbeidsministeren:

«For å nå målet i IA-avtalen om redusert sykefravær og for å lykkes med å få flere tilbake i arbeid, er kvalifiseringsprogrammet og tiltak under Raskere tilbake-ordningen, bl.a. arbeidsrettet rehabilitering, viktig.

Hva vil statsråden gjøre for at flere nye skal kunne ta del i disse ordningene?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:15:14]: Jeg gjentar at formålet med kvalifiseringsprogrammet er å bidra til at bl.a. flere langtidsmottakere av sosialhjelp får en oppfølging som bidrar til aktivitet og arbeid. Kvalifiseringsprogrammet er et kommunalt ansvar som forvaltes av Nav-kontorene, men det er staten som dekker kommunenes samlede merkostnader. Fra 1. januar 2010 skal alle kommuner tilby programmet.

Regjeringen har siden oppstarten vektlagt at alle i målgruppen skal få et tilbud så snart som mulig. Per 28. februar 2010 var det registrert i overkant av 15 600 søknader, og det er fattet nærmere 12 400 vedtak om kvalifiseringsprogram siden 1. januar 2008. Per samme dato var det registrert 8 813 deltakere i programmet. Jeg er glad for at mange kommuner etter hvert har kommet godt i gang med gjennomføringen, og tilbakemeldinger så langt viser positive resultater med hensyn til hvor mange som kommer i arbeid eller utdanning etter avsluttet program.

Arbeids- og velferdsdirektoratet gjennomfører i tillegg flere tiltak som understøtter iverksettelsen og oppfølgingen av kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontorene. Innsatsen skal videreføres i 2010.

Raskere tilbake har et helt annet formål. Det er å få sykmeldte raskere tilbake til arbeidslivet, og dermed også redusere sykefraværet. Aktiviteten i oppstartsåret 2007 var

relativt lav, men økte betydelig i 2008 og 2009. Tildelte midler til formålet i 2010 vil bli utnyttet både i Arbeids- og velferdsetaten og i de regionale helseforetakene.

Fra oppstart i 2007 til og med 3. kvartal 2009 var det henvist i underkant av 60 000 sykmeldte til helsetjenester gjennom regionale helseforetak. Nærmere 9 000 hadde deltatt i ulike tiltak i regi av Arbeids- og velferdsetaten, hvorav rundt 2 600 i arbeidsrettet rehabilitering. Mange sykmeldte har således fått tilbud om bl.a. arbeidsrettet rehabilitering gjennom Raskere tilbake.

Videre dimensjonering av ordningen vil bli vurdert på bakgrunn av den nye IA-avtalen, erfaringer og kunnskaper om hva som virker. Effektevalueringen fra Samfunns- og næringslivsforskning AS vil foreligge i løpet av mai, og det blir en viktig premisse når man skal vurdere hvordan man skal innrette dette tilbudet i fremtiden.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:17:24]: Eg takkar for svaret.

Samtidig må eg seie at mykje av det som har skjedd, er bra, men eg er veldig bekymra for tida framover. Spesielt går dette på Raskere tilbake, og arbeidsretta rehabilitering, som statsråden veit at me har vore inne på fleire gonger. Tilstanden der er no at det er full stopp i alle fylke. Midlane – riktig nok fordi aktiviteten har vore mykje høgare – er brukte opp, slik at reelt sett er løyvingane for 2010 ca. 40 pst. lågare enn det som blei brukt i 2009. Eg må seie at eg bekymrar meg for moglegheitene for nye til å kome inn på det tilbodet, når det ikkje er mogleg for lokale Nav-kontor å bruke dei bedriftene som tilbyr bra tiltak, slik at ein i staden for å vere sjukmeld kan få tiltak som gjer at ein kan kome raskare tilbake.

Samtidig høyrer me at statsråden viser til IA-avtalen. Eg har sjekka litt i IA-avtalen, og fleire stader er jo Raskere tilbake nemnd. Ser ikkje statsråden at det er vanskeleg å oppnå måla i IA-avtalen dersom ein ikkje klarar å løyve meir pengar, slik at tiltaket Raskere tilbake kan bli endå meir brukt?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:18:30]: Jeg forstår at nå snakker vi om Raskere tilbake og har latt kvalifiseringsprogrammet ligge – slik at vi er enige om hva vi snakker om.

Jeg er glad for at Kjell Ingolf Ropstad her viser til IA-avtalen, der man nettopp er opptatt av Raskere tilbake som et virkemiddel. Men jeg vil understreke at det i tillegg til det er veldig mange andre virkemidler i IA-avtalen.

Som jeg tidligere også har svart andre representanter skriftlig, hadde man med Raskere tilbake et underforbruk de første årene ordningen var etablert – man fikk da et stort underforbruk av penger, som ble overført til 2009. Det medførte at man hadde – alt ettersom hvordan man ser det – et kunstig høyt aktivitetsnivå i 2009. Aktivitetsnivået gikk ned igjen i 2010 – ikke fordi man bevilget mindre penger enn det man hadde gjort trinnvis år for år hvis man hadde fulgt normal takt, men fordi man hadde brukt relativt sett mye mer penger i 2009.

Det har – som representanten helt riktig understreker –

ført til at man ikke har klart å holde den samme stigningen i programmet, for å si det på den måten, og at det oppleves at noen som ikke får, skulle ha fått. Dette skal vi se på i 2011.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:19:40]: Takk for svaret, igjen. Eg er glad for det siste som blir understreka, at ein skal sjå på dette for 2011. Eg har òg sagt før til statsråden at eg synest at ein kanskje skulle teke dette endå litt meir alvorleg, og vere endå litt meir bekymra over situasjonen i 2010.

Ein opplever – iallfall opplever eg – å få tilbakemeldingar frå bedrifter som utfører denne viktige tenesta. Dei seier dei opplever at Nav må gå vekk frå kontraktar fordi pengane ikkje er der. Eg fekk tilbakemelding frå fylket allereie i midten av februar, der dei seier at det er tomt for pengar, så dei kan ikkje bruke tiltaket meir. Det er veldig liten hjelp for dei menneska som i dag er sjukmelde, og som skulle hatt hjelp til å kome ut i arbeid, at det var høgare aktivitet i 2009.

Når ein snakkar om kvalifiseringsprogrammet og kommunane – utan å gå tilbake til førre spørsmålsrunden – kan eg ta eit eksempel i min eigen kommune, Arendal, der dei fekk signal om 114 plassar, men enda på 77. Det er klart at det er alvorleg for den kommunen. Når det er tal for heile året, og ein har brukt mykje i starten, betyr det at talet om hausten må vere endå lågare for å nå gjennomsnittet.

For å kome vidare: Kan statsråden sjå på moglegheita for ei slags overslagsløyving i staden for det ein opplever, anten det gjeld arbeidsretta rehabilitering eller kvalifiseringsprogrammet, at kommunar eller bedrifter er i ein situasjon der ein ikkje har pengar, og derfor ikkje kan få brukt plassane?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:21:12]: Jeg tror jeg tar Raskere tilbake nå. Det er så mange ting jeg skal svare på, og så får vi heller diskutere dette med kvalifiseringsprogrammet senere – for dette er to store spørsmål.

Jeg tror det er viktig å være klar over at veldig mye av det som gjøres under Raskere tilbake-programmet, også gjøres ved den generelle tiltaksbevilgningen. Men dette er en bevilgning som ligger under IA-avtalen, der det er en type prioritet for sykmeldte. Det er ikke slik at vi ikke har noen virkemidler for folk som er syke, men vi har ikke *den* prioriteringen. Altså: Vi har jo den ennå – jeg understreker det – så jeg tror det er veldig viktig at man ser dette i en større sammenheng.

Jeg tror også det er veldig viktig at man nå ser på den evalueringen som kommer, for å få en grundig vurdering av tiltakene. Det betyr ikke at jeg ikke tror at dette er bra, men jeg er veldig opptatt av at vi må passe på at vi ikke konkurrerer om å bevilge mest mulig penger til ting før vi vet hvordan det faktisk virker. Og så skal vi ha en ordentlig gjennomgang – jeg som ansvarlig for dette, selvfølgelig i samtaler med de berørte parter – av hvordan dette kan innrettes på en best mulig måte. Det er viktig å understreke at det ikke er noen nedprioritering av tiltaket. Det er like mange penger, men det var mer i 2009.

Spørsmål 19

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:22:49]: «Forutsigbarhet er et bærende element for all næringsvirksomhet, også for fiskeriene. I St.meld. nr. 40 for 2006-2007, Forvaltning av kongekrabbe, legges det til grunn en femårig forvaltningsplan. Mange lokale fiskere og bedrifter har investert og forventet et uttak tilsvarende uttakene i 2008 og 2009. Næringen finner det derfor vanskelig å forholde seg til et forvaltningsregime som endres allerede etter to år.

Mener statsråden at slike rammebetingelser gir næringen forutsigbarhet?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:23:30]: Dagens forvaltning av kongekrabbe er basert på St.meld. nr. 40 for 2006–2007, Forvaltning av kongekrabbe, som Stortinget behandlet i mars 2008. Målsettingen er å begrense en videre spredning av kongekrabbe i norske havområder og sikre en lavest mulig bestand av kongekrabbe utenfor et kvoteregulert område øst for 26 grader øst. Innenfor det kvoteregulerte området skal bestanden forvaltes på en måte som legger til rette for næringsaktivitet og sysselsetting i det området.

Det har på ingen måte vært lagt opp til at den frie fangsten etter kongekrabbe skal være varig. Tvert imot er det et mål å holde bestanden av kongekrabbe på et lavest mulig nivå i områder der det er fri fangst og utkastforbud. Det kommer klart fram i stortingsmeldingen om kongekrabbe.

Bakgrunnen for at det nå har vært på høring forslag til justerte grenser, er målsettingen om at bestanden innenfor det regulerte området skal forvaltes på en måte som sikrer næringsaktivitet og sysselsetting i området. Stabilitet og forutsigbarhet skal være å finne i den regulerte fangsten, og det er nettopp for å oppnå dette at det er foreslått en justering av grensene for det kvoteregulerte området. Samtidig er det også viktig å minne om at all høsting av viltlevende marine ressurser er utsatt for naturlige svingninger. En fast kvote som ikke tar hensyn til at naturen endrer seg, er en kortsiktig og lite bærekraftig måte å forvalte ressursene på.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:25:13]: Som statsråden selv nevnte, har Norge forpliktet seg til å begrense forekomstene av kongekrabbe. Næringen selv sier at med en utviding av grensen til 25 nautiske mil der man ikke kan fiske fritt, virker det som om kontrollhensyn og fokus på ulovlig fiske er viktigere enn å begrense bestanden, slik som Stortinget har uttalt i forbindelse med stortingsmeldingen. Det må gå an å ivareta begge disse to anliggender, synes jeg.

Hva er statsrådens synspunkt her? Vil et tverrfaglig utvalg, slik som Norges Fiskarlag har foreslått, være et godt innspill for å få fastsatt en langsiktig og forutsigbar forvaltning, der det skal fokuseres på både beskatning, forvaltning og kontroll?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:26:03]: Dette er et område hvor det er viktig å ha flere tanker i hodet samtidig. Som jeg sa i mitt svar, er det lagt opp til en næringsmessig

og sysselsettingsmessig effekt av kongekrabbe innenfor et regulert område. Det står fast.

Når det stilles spørsmål knyttet til aktiviteten utenfor det kvoteregulerte området, så er det der en målsetting om i hvert fall å redusere bestanden så langt som overhodet mulig. Så er det vel grunn til å tro at det har vært litt «bevegelse» over den linjen, at de som skulle ha fisket utenfor, kanskje har sneket seg litt innenfor, og dermed gjort situasjonen noe annerledes enn det vi la til grunn tidligere.

Jeg skal nå høre på de høringssvarene som er kommet inn med hensyn til hvordan dette skal håndteres videre. Men som jeg sier, det er viktig å skille her; det er to forskjellige områder vi snakker om.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:27:08]: Vi har hatt en høringsrunde. Er statsråden fornøyd med at denne høringsrunden har fått den konsekvens at fangsten på kongekrabbe er utsatt i kvoteregulerte områder inntil departementet har fastsatt totalkvoten?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:27:31]: Jeg skulle veldig gjerne ha sett at vi hadde avklart dette på et tidligere tidspunkt. Nå er det samtidig slik at kvoteåret for kongekrabbe er fra 1. april til og med 31. mars. Alle som har sett på kalenderen, vet jo at vi har passert 1. april, og vi har fortsatt ikke reguleringer på plass. Så prinsippet om å ha forutsigbarhet står ved lag.

Nå er det samtidig slik at naturen spiller på lag, denne gangen i hvert fall. Den kvoteregulerte fangsten foregår ikke på denne tiden, rett og slett fordi krabben nå er av en slik kvalitet at den skifter skall, og det er ikke stor aktivitet. Så det er viktigere for meg at vi får på plass en regulering som er til gagn både for aktørene og for naturen, en regulering som kan åpne for fangsten tidligst i juni.

Spørsmål 20

Solveig Horne (FrP) [13:28:51]: «Mange barn er berørt av foreldrenes samlivsbrudd, med påfølgende samværsspørsmål i deres første leveår. Far mister alle rettigheter til fedrekvote i fødselspermisjon etter et samlivsbrudd, da mor i barnets første leveår grunnet amming gis forrang som omsorgsperson.

Hvordan vil statsråden ivareta barnets interesser etter et samlivsbrudd for å oppfylle fedrekvotepermisjonens intensjon om god kontakt mellom barn og far tidlig i barnets liv?»

Statsråd Audun Lysbakken [13:29:19]: Foreldre som bor sammen, må som hovedregel dele på foreldrepermisjonen. Ved samlivsbrudd mellom foreldrene før stønadsperioden er over, tilfaller imidlertid resten av stønadsperioden den som har omsorgen for barnet – uavhengig av om det er far eller mor. Det er likevel ikke slik at den andre står uten mulighet til å ta ut permisjon. Regelverket åpner for at foreldrene ved enighet seg imellom kan dele på omsorgen og permisjonen.

Etter mitt syn vil det være uheldig om far skulle kunne kreve fedrekvoten i situasjoner der foreldrene ikke bor sammen og mor har hovedomsorgen for barnet. Deling av foreldrepermisjonen når foreldrene ikke bor sammen, krever smidighet fra begge foreldrene for å sikre en god omsorgssituasjon for barnet. Derfor må deling være basert på enighet og samarbeid, og jeg mener det vil være uheldig å innføre en tvungen deling av permisjonen. Her er det tale om mange ulike situasjoner, og konfliktnivået kan være høyt.

Svært små barn er sårbare. Derfor mener jeg det er avgjørende at vi alltid legger barnets beste til grunn. Men jeg vil understreke veldig tydelig at foreldrene står fritt til å dele permisjonen seg imellom hvis de ønsker det og er enige om deling. Foreldrene kan også få god og kvalifisert hjelp til å bli enige om den typen avtaler på familievernkantorene våre.

Solveig Horne (FrP) [13:31:01]: Jeg takker for svaret. Det var ikke så mye nytt som kom ut av det. I likhet med statsråden er vi fullt klar over at et samlivsbrudd er veldig konfliktfylt, med alt det medfører.

Fedrekvoten blir etter et samlivsbrudd forvaltet av mor alene, og man er da helt avhengig av at det er en god kontakt mellom far og mor etter et samlivsbrudd. I veldig mange situasjoner vet vi at det ikke er tilfelle.

Fokus både fra regjeringspartiene og fra Fremskrittspartiet har vært på barns rett til å opprettholde en god kontakt med begge foreldrene etter samlivsbrudd. Vi vet hvor viktig det er at barnet også har kontakt med far det første året. Det er liksom opplest og vedtatt at fedre er viktige i barnets liv. Mitt spørsmål til statsråden blir da: Er ikke fedre viktige for barna også etter samlivsbruddet?

Statsråd Audun Lysbakken [13:31:58]: Jeg er veldig glad for det plutselige engasjementet for fedrekvoten fra representanten Horne. Det gleder jeg meg til å komme tilbake til, for far er veldig viktig for barnet, ikke bare det første året, men særlig det første året. Derfor er det et viktig politisk mål at flere fedre skal være mer sammen med sine små barn.

Jeg synes det er viktig å understreke at det ikke er automatikk i at permisjonen ved samlivsbrudd går til mor, men den går til den som har hovedomsorgen. Det kan også være far. Jeg synes det er et naturlig prinsipp i utgangspunktet at hvis det ikke er enighet om en deling av permisjonen, følger permisjonen den som skal ha hovedomsorgen for barnet. Det vil selvfølgelig ofte være mor, men det kan også være far. Målet må jo være at flest mulig i en sånn situasjon skal bli enige om en fordeling, uavhengig av hva slags modell for samvær de skal ha senere i barnets oppvekst.

Solveig Horne (FrP) [13:33:04]: Det jeg tror vi kan være enige om begge to, er at det er viktig at far er en del av barnets oppvekst. Men hadde Fremskrittspartiet fått gjennomslag for sin politikk her, hadde hele foreldrepermisjonen blitt delt likt mellom mor og far. Da hadde vi ikke hatt den diskusjonen om at den er mors eller fars. Men vi ser allikevel at som hovedregel er det ofte mor som får hoved-

omsorgen, og vi ser også at det er mor som i grunnen kan trenere en del ting. Dermed er det far som blir den lidende part, og som ikke får den kontakten med barnet som er viktig. Det er vi lovgivere på Stortinget som skal påse at alle lover er slik de skal være.

Mitt spørsmål er: Hva er ministerens syn på at dagens lovverk gir Nav, som forvaltende organ, og barnets mor alene mulighet til å forvalte og administrere en fedrekvotepermisjon uten at barnets far får uttale seg?

Statsråd Audun Lysbakken [13:34:07]: Det er nytt for meg at Fremskrittspartiets politikk skulle føre til at permisjonen blir delt likt mellom mor og far. Jeg har oppfattet at Fremskrittspartiets politikk nettopp var det motsatte – at det ikke skal holdes av tid til far. Jeg registrerer et sterkt engasjement for å sette av tid til far ved samlivsbrudd, som jeg ikke synes helt henger sammen med det manglende engasjementet for å sette av tid til alle andre fedre. Jeg er opptatt av at alle fedre skal få tid – samlivsbrudd eller ikke. Så mener jeg det er naturlig at permisjo-

nen ved samlivsbrudd følger den som har hovedomsorgen for barnet. I veldig mange tilfeller vil det heldigvis være sånn at foreldrene blir enige om en fordeling av omsorgen og dermed også en fordeling av permisjonen. Hvis det er sånn at den ene forelderen har hovedomsorgen, finnes det muligheter til å bli frivillig enige om en deling av permisjonen, og vi har et offentlig hjelpeapparat som kan legge til rette for det.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 2 [13:35:10]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.36.
